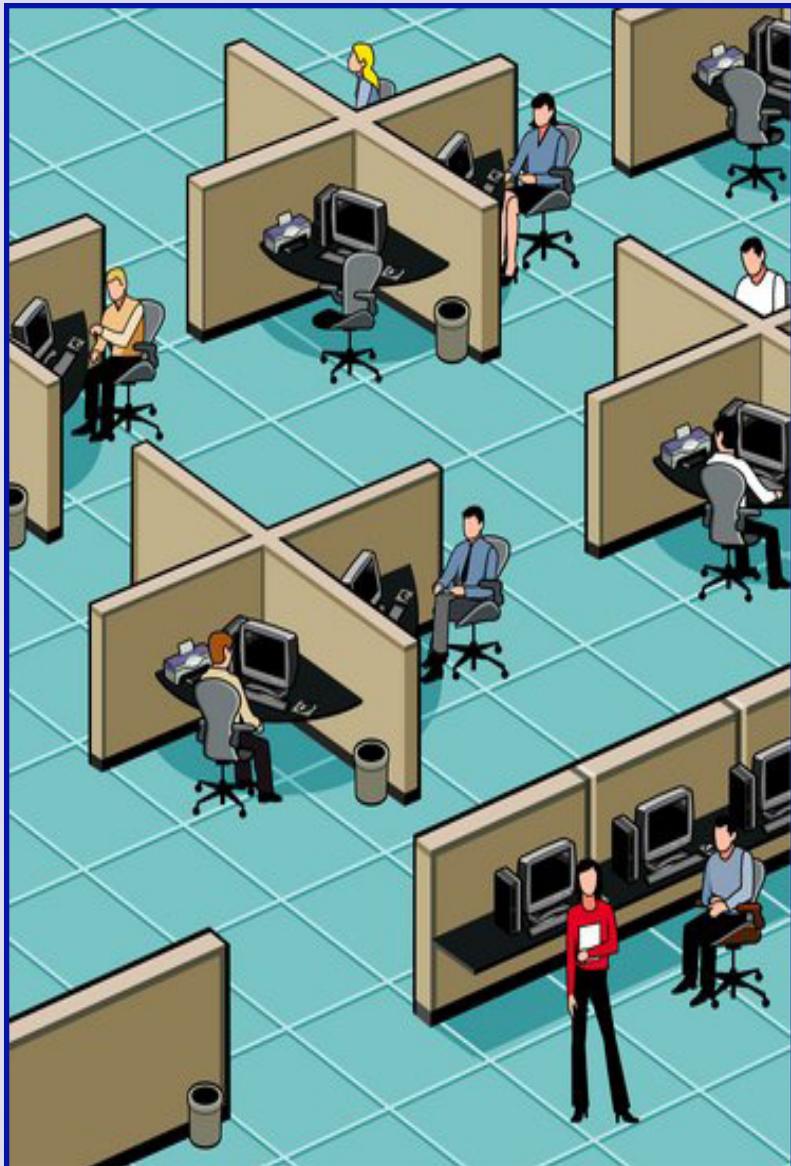

Elektronski mjesecnik za evropske integracije - broj 13, oktobar, 2006.

TEMA BROJA
Usklađivanje
crnogorskih sa
propisima EU može
da dovede do
povećanja broja
zapošljenih u
državnoj
administraciji

INTERVJU
Martin Harvey,
predstavnik
Evropske komisije u
Crnoj Gori

ANALIZA

Da li će nova organizacija vlade doprinijeti efikasnijem vođenju procesa evropske integracije

UVODNIK

Lijepo piše u Rezoluciji Spoljnopoličkog odbora Evropskog parlamenta – omogućite investitorima iz zemalja članica Evropske unije da pod ravnopravnim uslovima ulaze u Crnu Goru. Ali, i pratite tokove novca u pokretnu i nepokretnu imovinu u skladu sa mehanizmima i procedurama EU. Nijednom riječju nije tu pomenut kontroverzni ruski kapital koji je preplavio Crnu Goru, ali je jasno da su baš na njega mislili autori Rezolucije. Usvojena je jednoglasno u Spoljnopolitičkom odboru, a nema sumnje da će proći i na plenarnoj sjednici Evropskog parlamenta sredinom novembra. Takođe, iz Brisela očekuju da će crnogorsko tržište početi da funkcioniše po principima slobodne konkurenčije. Slučajno ili ne, Rezolucija se usvaja baš kada Crna Gora dobija novu vladu, a budući premijer se suočava sa izazovima od čijeg će rješavanja zavisiti dalji imidž Crne Gore.

Nekada mala republika sklona švercerskoj ekonomiji sada treba da pokaže da li će prerasti u omiljenu destinaciju ruskih tajkuna na Mediteranu, što podrazumijeva koruptivnu vlast ili će postati ozbiljna država sa uspostavljenom vladavinom prava. Odnosno, da li će za početak makar dati znak da kreće u obračun sa korupcijom i organizovanim kriminalom, koji je, kako piše u ranijim dokumentima Evropske komisije, povezan sa djelovima vlasti.

Deklarativno, i stara i nova Vlada, s obzirom da je čine iste partije, imaju isti cilj – evroatlantske integracije. Sada treba da pokažu da li to što pričaju zaista i misle.

N.R.

IAKO ĆE PREGOVORI BITI OKONČANI U DECEMBRU, NA POTPISIVANJE SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU ČEKACHE SE NEKOLIKO MJESECI

SSP počinje da se primjenjuje tek od 2007.

Iako će pregovori sa Evropskom komisijom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) biti formalno okončani u decembru, njegovo potpisivanje (zbog uobičajenih tehničkih razloga) očekuje se u drugom kvartalu 2007. godine.

Ovaj Sporazum, inače prva stepenica na putu ka eventualnom članstvu u EU i kojim se uspostavljaju rokovi za postepenu harmonizaciju crnogorskih sa propisima EU u svim oblastima, te otvara tržište EU za proizvode iz Crne Gore koji zadovoljavaju evropske standarde, će biti parafiran u decembru. Nakon toga slijedi pravno-tehnička redakcija teksta i aneksa, te prevođenje na jezike svih članica EU kako bi ga svih 25 članica EU verifikovale u svojim parlamentima.

Pošto to uradi i Skupština Republike Crne Gore, SSP može biti potpisani, a zatim i definisan plan njezog sprovodenja kojim se određuje rok u kojem će se crnogorsko tržište postepeno otvarati za robe iz EU tako što će biti ukinute carinske barijere.

Taj rok je za Hrvatsku šest, a za Makedoniju deset godina. Čim na snagu stupi Privremeni sporazum, što se obično dešava nekoliko mjeseci nakon potpisivanja SSP-a, crnogorski proizvođači koji ispunjavaju tehnološke standarde EU moći će svoju robu bez carinskih barijera izvoziti na tržište EU. To bi se, prema dosadašnjim iskustvima Hrvatske, Makedonije i Albanije, moglo dogoditi u drugoj polovini 2007. godine.

Ministarka za ekonomske odnose sa inostranstvom i evropske integracije prof. dr **Gordana Đurović** je kazala da će pregovori o SSP-u, kao što je i najavljen, biti završeni u decembru, a da su sve drugo tehničke stvari koje ne zavise od Crne Gore.

"Između parafiranja do potpisivanja ima najmanje dva mjeseca. Nema tu ničeg novog što se tiče Crne Gore jer je ista procedura važila i za Hrvatsku, Makedoniju i Albaniju", podsjetila je ministarka Đurović.

foto VIJESTI

Gordana Đurović

Iz njenog Ministarstva ranije je saopšteno da je na sastanku Komisije za koordinaciju pristupanja EU, ministarka upoznala članove sa izmjenama kalendara pregovora o SSP-u koji je predložila Evropska komisija i koji predviđa da se četvrta runda pregovora održi 8. novembra ove godine u Podgorici.

"Nadalje, 14. novembra ove godine delegacija Vlade Republike Crne Gore treba ponovo da posjeti Brisel radi razgovora o ekonomsko-finansijskim aspektima Sporazuma. Peta, tehnička runda pregovora, planira se za 30. novembar i 1. decembar ove godine, kada će se održati i novi sastanak Unaprijeđenog stalnog dijaloga", piše u saopštenju.

Napominje se da se konačna, politička runda pregovora planira za 18. decembar 2006. godine "...čijom uspešnom realizacijom se pregovori završavaju i stiču uslovi za parafiranje Sporazuma".

U saopštenju se ističe da je na Komisiji dogovoreno da članovi Komisije, predstavnici svih resora, odmah pristupe izradi Akcionog plana za jačanje administrativnih kapaciteta "...koji će prihvatiti Vlada i tokom sljedećih rundi pregovora prezentirati predstavnicima Evropske komisije".

N.R.

USKLAĐIVANJE CRNOGORSKIH PROPISA SA PROPISIMA EU MOŽE DA DOVEDE DO POVEĆANJA BROJA ZAPOŠLJENIH U DRŽAVNOJ ADMINISTRACIJI

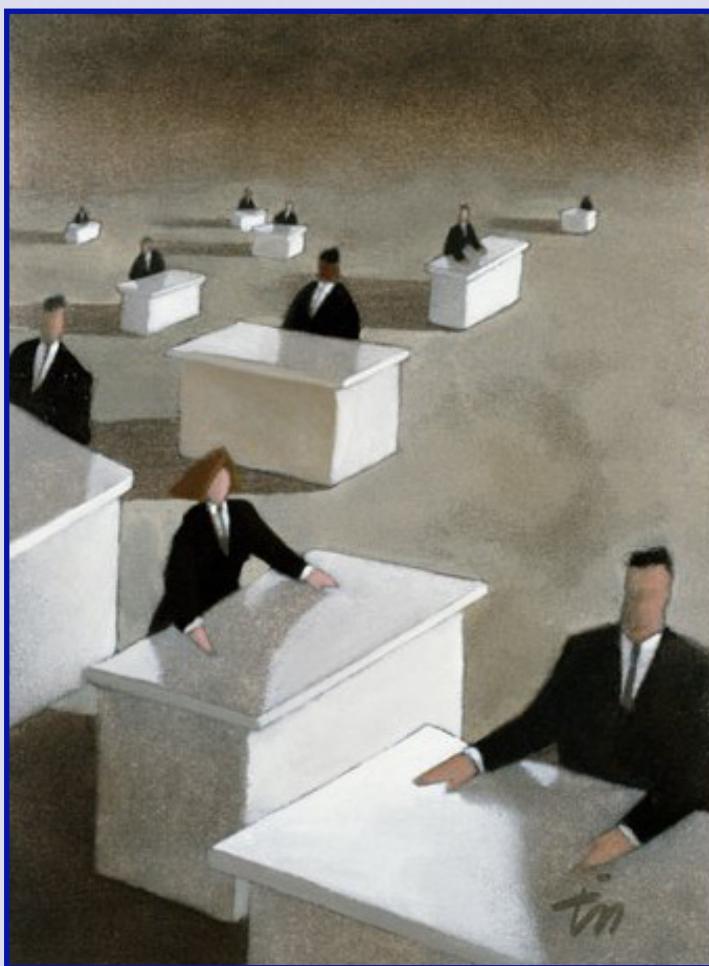
Crna Gora u procjepu između zahtjeva MMF- a, Svjetske banke i Evropske unije

Uprkos ustaljenom vjeđovanju da će broj zapošljenih u crnogorskoj administraciji smanjivati kako ona bude napredovala ka Evropskoj uniji, praksa novih članica ili onih država koje su bliže Briselu pokazuju suprotno.

Sve te zemlje morale su povećati broj zapošljenih u državnoj upravi uglavnom zbog zahtjeva koji proističu iz evropskog zakonodavstva za formiranjem novih institucija.

Prilikom ulaska u EU, Slovenija je imala hiljadu više zapošljenih u administraciji nego na početku procesa pridruživanja. U međuvremenu, izdvajanja iz budžeta za zarade administracije u ovoj državi su porasla za 1 %.

Crna Gora će sigurno morati da poveća broj administrativnih radnika iz najmanje dva razloga. Kao prvo, tu je primjena evropskih standarda koje pred-

viđaju otvaranje potpuno novih institucija koje crnogorsko zakonodavstvo do sada nije poznavalo.

DESET HILJADA ZAPOŠLJENIH U 107 DRŽAVNIH ORGANA

Crna Gora trenutno ima 107 organa državne uprave. "Što se tiče broja zapošljenih u državnoj upravi on iznosi oko 10 000. U taj broj ulaze i zapošljeni u MUP- u, ali prema najavama koje imamo mislimo da će se znatno smanjiti broj uniformisanih lica" navela je Svetlana Vuković.

Prema standardima EU na 1 000 stanovnika dolazi 3 do 4 policajca, a to znači da će Crna Gora broj upošljenih u ovom sektoru morati da smanji na 1500 do najviše 1800.

Tako je vjerovatno osnivanje Uprave za igre na sreću ili za osiguranje. Ona će najvjerovaljnije raditi pod okriljem Ministarstva finansija, a sasvim je sigurno da to znači i otvaranje nekoliko novih radnih mjesta.

Crna Gora je zbog primjene evropskog zakonodavstva i do sada otvorila određen broj novih institucija, kao što su Komisija za utvrđivanje konflikta interesa, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda...

Činjenica je da za neke od tih institucije nije moral otvarati radna mjesta za nove ljudi. Najbolji primjer za to je nekadašnje Ministarstvo unutrašnjih poslova čijom su transformacijom, u skladu sa novim zakonskim propisima, su nastale praktično tri nove institucije – Uprava policije, Agencija za nacionalnu bezbjednost i Ministarstvo unutrašnjih poslova.

Drugi razlog zbog kojeg je za očekivati povećanje broja zapošljenih u državnoj upravi leži u činjenici da će Crna Gora, nakon obnove nezavisnosti, morati da formira institucije koje su postojale samo na nivou državne zajednice SCG, poput Zavoda za patente, a bez kojih se opet ne može u društvo dvadesetpetorice.

Ako se zahtjevi za uvođenjem

Svetlana Vuković

POLITIČKO PITANJE

Evropski zvaničnik koji je želio da ostane anoniman kazao je da je "političko pitanje" da li će biti više ili manje zapošljenih u crnogorskoj administraciji kako bude napredovala na putu ka EU.

"Pravo pitanje je koji je to obim administracije koji je optimalan za državu veličine Crne Gore. To mora biti finansijski održiva administracija, efikasna i dovoljna da završi sve poslove", naglasio je zvaničnik EU koji se bavi pitanjima administrativnih kapaciteta.

Evropske komisije u Crnoj Gori **Martin Harvey** nedavno je kazao da će ta institucija i u novom godišnjem Izvještaju o napretku Crne Gore u procesu pridruživanja biti "skoncentrisana" na njene administrativne kapacitete.

Direktorka Uprave za obuku kadrova **Svetlana Vuković** kaže da povećanje broja institucija "ne povećava znatno ukupan broj zapošljenih" u državnoj upravi jer se oni u najvećem dijelu oni regrutuju samog sistema uprave.

"Crnogorska Vlada započela je sa reformom državne uprave 2003. godine kada je donijela Strategiju reforme državne uprave i na osnovu nje 2004. godine donijela niz zakona koji su usaglašeni sa standardima EU i predstavljaju bitnu prepostavku za evroatlanske integracije. Novi propisi prepostavljaju nove standarde i procedure tako da

se u fazi primjene pristupilo izradi novih podzakonskih akata i osnivanju novih institucija. U protekle dvije godine, osnovane su Državna revizorska institucija, Komisija za utvrđivanje konflika interesa, Fond za obeštećenje, Uprava za vode, Agencija za duvan, Zavod za meteorologiju, Uprava za lijekove, Direkcija za saobraćaj, Komisija za javne nabavke, Uprava policije, Agencija za nacionalnu bezbjednost, Upravni sud, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Apelacioni sud i planira se osnivanje još nekoliko institucija. Povećanje broja institucija ne povećava znatno ukupan broj zapošljenih u državnoj upravi jer najveći broj se regrutuje iz samog sistema državne uprave, bilo pre rasподjelom iz organa u organ putem novog instituta internog oglasa ili prenošenjem dijela poslova iz postojećih organa na nove", objasnila je direktorka Vuković.

Ona je dodala da se broj zapošljenih u novim organima pažljivo planira.

"Pri tome koriste se standardi zemalja EU. Kao primjer koji se trenutno realizuje mogu da nave dem izradu pravilnika o sistematizaciji Uprave policije", kazala je Vuković.

Uprava za kadrove, prema njenim riječima, realizuje nekoliko značajnih projekata koji su usmjereni upravo na jačanju administrativnih kapaciteta.

"Tu prije svega mislim na uspostavljanje Centralne kadrovske evidencije kojom će biti obuhvaćeni

NA POSLOVIMA INTEGRACIJA ANGAŽOVATI 300 DO 350 LJUDI

Tanja Miščević je procijenila da bi Crna Gora na poslovima evropskih integracija trebala da uključi 300 do 350 ljudi.

"Ono što je problem za Crnu Goru u procesu evropskih integracija je da morate imati određen broj ljudi potreban da se uradi posao iz te oblasti, bez obzira na veličinu države. To je veliko opterećenje u uslovima kada imate ograničenja broja ljudi koje vam nameću neke druge institucije. Takođe, i u Srbiji se suočavamo sa tim problemom. U ovom momentu, ako ulikujemo i našu misiju u Briselu, imamo 300 do 350 ljudi uključenih u poslove evropskih integracija. To je otprilike jedan realan broj ljudi koji omogućuje da država napreduje u procesu evropskih integracija. Iako moramo imati na umu da je Srbija i njena administracija veća, mislim da i Crna Gora mora doći na taj broj", kazala je Miščević.

Ona je dodala da zna koliko Crna Gora ima kvalitetnih kadrova jer "smo zajedno radili do prije par mjeseci".

svi zapošljeni u organima državne uprave, zatim uspostavljanje permanentnog osposobljavanja zapošljenih u državnoj upravi, te ustanovljavanje metodologije za izradu standardizovanih akata o sistematizaciji", kazala je direktorka Uprave za obuku kadrova.

Upitane kako izadi u susret zahtjevima MMF-a i Svjetske banke da se smanji broj zapošljenih u administraciji, sa jedne strane, i zahtjevu da se osnuju nove institucije koje su praktično zadužene za primjenu evropskog zakonodavstva, sa druge strane, direktorka Vuković i šefica Kancelarije za pridruživanje EU u Vladi Srbije dr **Tanja Miščević** jednoglasno kažu da rješenje treba tražiti u racionalizaciji.

Miščević navodi da je potrebno napraviti analizu sa kakvim kadrovima Crna Gora raspolaže, što su prioriteti i koji to ljudi zapošljeni u administraciji predstavljaju višak.

"To je jedan vrlo ozbiljan posao koji uvijek treba da radi neko sa strane, dakle ne neko domaće administrativno tijelo. Na osnovu strukturne analize funkcionisanja svakog organa uprave i svakog ministarstva, potrebno je da to strano tijelo kaže koliko zapošljenih predstavlja višak. Ovi koji su preostali su dobri, njih treba da doučite ili ne, a za razliku onih koji

Tanja Miščević

su otpušteni primite ljude onog kapaciteta i onaj kadar koji je najbolji. Dakle, racionalizacija je ključ za taj problem", navela je Miščević.

Vuković kaže da je prije svega potrebno stvoriti racionalnu državnu upravu, ali ne kroz smanjenje broja zapošljenih, već kroz otvaranje zakonom utvrđenih procedura i uslova koji će omogućiti da državna uprava postane profesionalna, de-politizovana, efikasna i ekonomična.

"Sada, da bi se odgovorilo ovom zahtjevu treba osposobiti postojeće kadrove kroz uspostavljanje sistema permanentnog usavršavanja prema programima urađenim u skladu sa naučnim metodama, pratiti njihov rad kroz godišnje ocjene o radu, uspostaviti odgovarajući sistem odgovornosti, kao i kod novih zapošljavanja i dalje poštovati sistem javnog oglašavanja i tako omogućiti transparentnost i jednaku dostupnost svim zainteresovanim koji žele da se zaposle u državnoj upravi", kaže Vuković.

I sami briselski birokratski aparat na prvi pogled djeluje glo-mazno. Primjera radi samo broj zapošljenih prevodilaca u Evropskoj komisiji mjeri se hiljadama. Sa druge strane, treba imati u vidu činjenicu da je više zapošljenih u gradskoj upravi Pariza nego u čitavoj Evropskoj komisiji.

Tanja Miščević kaže da nije riječ uvijek o broju ljudi koji mora obavljati određene administrativne poslove, "...već o njihovom kvalitetu".

Vladan ŽUGIĆ

NJEGOVATI I NAGRAĐIVATI KVALITETNE KADROVE

Tanja Miščević je navela da se sa problemom administrativnih kapaciteta suočavaju ne samo Crna Gora i Srbija, već i države nove članice EU, te Bugarska i Rumunija koje će 1. januara sljedeće godine postati članice EU.

"Ljudi koje rade u oblasti evropskih integracija su uglavnom administrativna elita, ako se tako može reći. Oni poznaju više jezika, funkcionisanje EU... Te ljudi morate da njegujete, da vas ne bi napustili. Postoje sheme za evropske birokrate koje podrazumijevaju veće plate ili dodatke na plate za ljudе koji rade na evropskim integracijama. Taj novac obezbjeđuje država, dakle potrebno je osnovati poseban fond, budžetski ili donatorski", kazala je direktorka Kancelarije za pridruživanje EU u Vladi Srbije.

Ona je dodala da se u njenoj Kancelariji dovijaju da zadrže kvalitetne kadrove, preko dnevica za putovanja, stipendija...

MARTIN HARVEY, PREDSTAVNIK EVROPSKE KOMISIJE U CRNOJ GORI

Izgledi su vam dobri, ali da vidimo sprovodite li dogovor

Moj glavni posao u Crnoj Gori biće da predstavljam Evropsku komisiju dok ne uspostavimo delegaciju sljedeće godine. Treba da unaprijedimo odnose koje imamo sa Vladom, drugim partnerima iz međunarodne zajednice ovdje i sa civilnim društvom jer EU integracije nijesu proces koji se tiče samo političara, već cijelog društva – izjavio je u razgovoru za *EIC Bilten* Martin Harvey, prvi predstavnik Evropske komisije u Crnoj Gori.

On je kazao da je njegov dosadašnji utisak da je civilno društvo veoma dobro angažovano u procesu evropskih integracija napominjući da ne misli samo na nevladine organizacije, već i na socijalne partnere, organizaciju poslodavaca...

"Već imamo aktivnu međunarо-

Martin Harvey

dnu zajednicu ovdje, OEBS, SE, članice EU... Moj posao je da ojačam odnose koji već postoje na određenim nivoima sa svim ovim partnerima, Vladom i administrati-

cijom. To je veliki posao za jednu osobu, ali sljedeće godine ovdje će biti delegacija", najavio je Harvey.

On je dodao da je u nekim oblastima Crna Gora počela usaglašavanje sa propisima EU, te da napreduju pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

"Vidjećemo kako se primjenjuje taj Sporazum, pa tek onda gledati u budućnost. Proces je počeo, a izgledi Crne Gore su veoma dobri".

- Kako vidite situaciju u Crnoj Gori u oblasti pridruživanja EU i što mislite da su najveće mane Crne Gore na tom putu?

Moram biti oprezan jer će za tri sedmice Evropska komisija objaviti svoj Izvještaj o napredovanju Crne Gore. To je povjerljiv dokument i dok se ne pojavi ne mogu ulaziti u mnogo detalja. To će biti prvi detaljan Izvještaj samo o Crnoj Gori, prvi nakon proglašavanja nezavisnosti, jer je ona do sada obrađivana zajedno sa Srbijom. Očigledno je da moramo još mnogo da učimo i zato sam ja u Crnoj Gori. Tako da bih ja sada pričao o izazovima, a ne o problemima.

Crna Gora se suočava sa određenima izazovima nakon proglašenja nezavisnosti, mora da uspostavi i ojača administraciju u određenim oblastima, uključujući i neke nove.

Svakako da je glavni izazov sam proces pridruživanja EU koji je zahtjevan kada je u pitanju zakonodavstvo i njegovo sprovođenje u mnogim oblastima. Samo u tehničkim oblastima, kao što su životna sredina, veterina, fitosanitarni propisi, industrijski i tehnički standardi, propisi EU su veoma zahtjevnici. Što se tiče po-

POGLEDAJTE IRSKU, GRČKU...

- Što biste rekli običnom građaninu na ulici ako bi Vas pitao što on dobiće od ulaska Crne Gore u EU?

Mislim da bih mu ukazao na razvoj EU u posljednjih 50 godina. Mir i prosperitet u članicama je mnogo ojačao, počevši od 50-tih godina prošlog vijeka, odmah nakon Drugog svjetskog rata. Zemlje EU bilježe napredak od perioda mira i saradnje. Ako pogledate neke siromašnije zemlje koje su se uspješno pridružile, poput Irske, Španije, Portugala, Grčke, pa i zemalja centralne i istočne Europe za koje je možda rano govoriti, onda je to očigledno. I sama najava pridruživanja neke države ohrabruje velike investicije i nagli privredni rast, iako se to možda ne može direktno sa time poistovjetiti.

Neće se odmah platiti povećati za 20% ili ne znam koliko, ali je proces važan. Moje znanje o Crnoj Gori je da je već postignut određen pozitivan rast u ekonomskom smislu. Mislim i da Crna Gora treba da bude oprezna kako će organizovati turistički razvoj zato što ima ogroman turistički potencijal.

U suštini, ulazak u EU nudi mješavinu političkih i ekonomskih prednosti. Oko 80% građana Crne Gore je za ulazak u EU, što je veoma velika cifra, vjerovatno mnogo veća nego u bilo kojoj evropskoj zemlji. Razumijem da ima i skeptika, čak i u nekim zemljama EU ima ljudi koji su nekada skeptični vezano za EU.

Moja poruka je da se ne treba fokusirati na datume i rokove.

litičkog dijela, tu još postoji određeni broj izazova u oblastima pravosuđa, tu je borba protiv korupcije, organizovanog kriminala, upravljanje granicom... To je veliki program i Crna Gora je tek na početku tog procesa.

- Vjerujete li u volju Vlade RCG da se bori protiv korupcije i organizovanog kriminala ako je čini stranka koja je na vlasti već 16 godina?

Već su neke mjere preduzete. To je ozbiljan izazov za Crnu Goru, a ako mu se ne odgovori, napredak neće biti napravljen što bi usporilo proces integracije. Moramo biti optimisti da će napredak ipak biti postignut.

Za mene, još je malo rano da dajem lične ocjene, ali znam da moje kolege u EK koje prate situaciju u Crnoj Gori vide borbu protiv korupcije i dalje kao problem na koji se mora odgovoriti.

- Što mislite o ocjenama da veličina Crne Gore može biti njena prednost na putu ka EU?

Ako govorimo o uticaju Crne Gore na tržište EU, posebno na budžet EU kada joj se eventualno Crna Gora pridruži, on će biti relativan i ograničen, za razliku od Turske kojom sam se bavio protekle četiri godine i koja bi imala veoma značajan uticaj na EU i što se tiče budžeta i poljoprivrede, strukturne politike...

Zbog svoje veličine, za Crnu Goru će veliki izazov biti i da odgovori na administrativne zahtjeve procesa pridruživanja EU.

Nije tajna da Brisel brine o institucionalnom sistemu EU. Kako se povećava broj članica, malih i velikih, u određenom momentu će se morati preispitati institucionalna organizacija. Ima nekih ljudi u EU koji brinu za efekat koji se može prouzrokovati na institucionalni okvir još jednim brzim proširenjem. Naravno, Ustav EU treba da odgovori na to u određenoj mjeri.

- Kako gledate na tezu da treba razmisiliti da li će zemlje

CILJ JE DA SE UKINU VIZE, ALI TO ZAVISI OD ČLANICA

- Kada se može očekivati da EU uvede vizne olakšice za određene kategorije stanovništva Crne Gore?

Ja nijesam stručnjak za tu oblast, ali znam da je u Briselu diskutovano o pripremi Sporazuma o viznim olakšicama sa zemljama ovog regiona. Vizne olakšice ne mogu biti posmatrane posebno, to je povezano sa drugim pitanjima iz oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova kao što su upravljanje granicom, kontrola ilegalnih migracija, ugovorima o readmisiji ljudi koji ilegalno borave u drugoj zemlji... Ne znam detalje, ali znam da ta diskusija sa članicama EU teče i da se tiče određenih kategorija stanovništva. Neki dodatni koraci su napravljeni da se uslovi za dobijanje viza učine lakšim za naučnike, studente...

- Imate li možda projekciju kada bi se moglo očekivati potpuno ukidanje viznog režima za Crnu Goru?

To je nešto čemu se sigurno teži, ali ne želim da dajem nikakve prognoze kada će to biti moguće. Prvi korak bi trebalo da budu vizne olakšice, pa ćemo vidjeti kako to funkcioniše. No, mislim da je ukidanje viznog režima cilj. To mnogo zavisi od svih članica EU ponaosob, ne samo od Evropske komisije.

zapadnog Balkana u EU eventualno biti primljene sve zajedno, kao dio regiona. Ili mislite da će opstati princip da se svaka zemlja pojedinačno tretira?

EU je na najvišem nivou učinila jasnim da sve zemlje zapadnog Balkana imaju evropsku perspektivu. To uvijek treba imati na umu. Takođe je jasno da se svaka zemlja tretira prema svojim zaslugama. Slovenija je već članica, Hrvatska pregovara o članstvu, Makedonija ima status kandidata. Teško je reći kako i kada će se zemlje zapadnog Balkana eventualno priključiti EU, ali je jasno da se svaka zemlja tretira prema svojim zaslugama. Znamo da je 2004. godine uključeno 10 novih članica odjednom, što nije imalo odgovarajući uticaj na institucionalni okvir EU.

- Po Vama, kakva bi trebala biti uloga NVO sektora u procesu približavanja EU?

Vjerovatno je da do sada vlade članica EU i briselska administracija nijesu baš najbolje komunicirale sa građanima, pa je i u nekim članicama nekada vladao skepticizam o EU. U Evropskoj komisiji zaista ulažemo dodatne napore da imamo

bolju komunikaciju sa građanima, da vodimo diskusije sa raznim organizacijama. Ne samo o proširenju, ali i o tome. U tim diskusijama želimo da ohrabrimo raspravu o EU, ali i veze između građana u zemljama kandidatima i EU. Tome mogu da doprinesu i nevladine organizacije.

- Problem nedostatka administrativnog kapaciteta u Crnoj Gori u svim izvještajima EK je ocijenjen kao najznačajniji. Kako mislite da bi on mogao biti najbolje riješen?

Nijesam siguran da postoji samo jedno rješenje za to. EK može pomoći do određene mjeri, ali je važno da neke članice EU posebno imaju svoje programe pomoći za administraciju i političare.

U određenom smislu, dešava se da je neka članica EU bolje mjesto za saradnju jer ona gleda Crnu Goru sa svoje tačke gledišta, kao pojedinačna država. Znam i da Evropski parlament želi da pomogne i da ima neke ideje i programe za saradnju sa Skupštinom Crne Gore. Ima mnogo posla, ali mislim da će on biti urađen ukoliko postoji za to volja. Oduzeće neko vrijeme, ali...

Neđeljko RUDOVIĆ

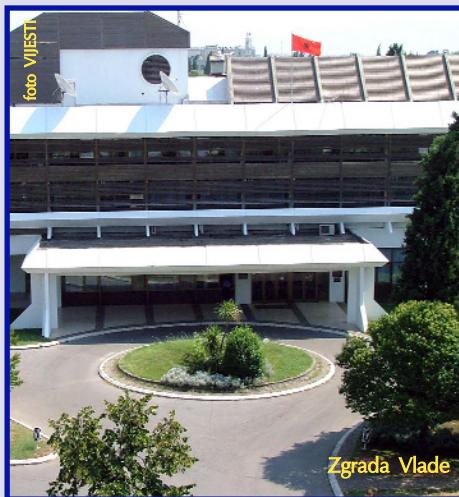
DA LI ĆE NOVA ORGANIZACIJA VLADE DOPRINIJETI EFKASNIJEM VOĐENJU
PROCESA EVROPSKE INTEGRACIJE

Izazov za vicepremijera

značajući obrt u pogledu dalje organizacije zahtjevnog posla koordiniranja procesa evropskih integracija u okviru nove Vlade RCG, ostavio je dilemu da li će se efikasnije upravljati procesom približavanja Crne Gore Evropskoj uniji. Nakon četiri godine postojanja Ministarstva za ekonomске odnose sa inostranstvom i evropske integracije, sve indicije govore da će ono u novoj Vladi RCG biti ukinuto, a da će sam proces organizovati vicepremijer. Njegov posao će biti da koordinira sva ostala ministarstva, odnosno posebna odjeljenja u njima koja će biti zadužena da sprovode propise EU u svojim resorima – od predlaganja nacrta zakona i ostalih propisa uskladenih sa *acquis communautaire-om*, do sprovođenja evropskih direktiva i uredbi.

Prema pouzdanim informacijama iz Vlade RCG, zamišljeno je da sve nadgleda i organizuje vicepremijer za evropske integracije, a tu funkciju će najvjerojatnije pokrivati prof. dr Gordana Đurović, dosadašnja ministarka. Njeni saradnici iz Ministarstva, prema za sada dogovorenom planu, ostaće da rade u istom timu i biće direktno vezani za kabinet vicepremijera. Ukidanjem Ministarstva i uvođenjem funkcije vicepremijera, proces evropskih integracija uzdiže se na viši politički nivo, što bi automatski trebalo da dovede do veće "poslušnosti" ostalih ministara.

Nije tajna da su do sada pojedini ministri nevoljno prihvatali prijedloge Ministarstva za ekonomске odnose sa inostranstvom i evropske integracije i dopuštali primat profesorki Đurović. U Vladi RCG se znalo za taj izvjesni rivalitet između Ministarstva za ekonomске odnose sa inostranstvom i evropske integracije i Ministarstva spoljnih poslova, s obzirom da su se poslovi ta dva resora u izvjesnoj mjeri preklapali. To je moglo da dovede do kašnjenja, a moguće i blokade rada u određenim momentima. Sa te tačke gledišta, uvođenje vicepremijerskog mesta za evropske integracije ima puno opravdanje.

"Nova organizacija će biti izazov za sve nas, ali vjerujemo da to može biti dobar i efikasan model. Evropskim integracijama daje se veći politički značaj, a to je poruka i Briselu", kaže za *EIC Bilten* sagovornici iz Ministarstva za ekonomске odnose sa inostranstvom i evropske integracije.

Poznavaoci procesa približavanja EU i tehnologije vlasti tvrde da, generalno posmatrano, nova organizacija može doprinijeti boljem radu cijele Vlade RCG na polju integracije u EU. Na kraju, možda je od presudne važnosti da li će ličnost koja bude na mjestu vicepremijera uspjeti da u pojedinim mogućim konfliktnim situacijama nametne svoj autoritet ostalim ministrima koji će imati znatno veću moć i lepezu poslova nego do sada s obzirom da je predviđeno objedinjavanje pojedinih resora. U Vladi RCG i partijama na vlasti za sada niko ne želi da se zvanično oglasi u vezi sa ovim pitanjem, dok iz pojedinih nevladinih organizacija smatraju da Ministarstvo za ekonomске odnose sa inostranstvom i evropske integracije ne bi trebalo rasformisati, bez obzira što se uvodi funkcija vicepremijera.

"Brisel želi da vidi kontinuitet i ličnosti i institucija kada je u pitanju proces evropskih integracija i dobro je što će gospođa Đurović biti ponovo u Vladi RCG. Međutim, smatram da bi bilo jako

korisno očuvati Ministarstvo za ekonomске odnose sa inostranstvom i evropske integracije. Ukoliko bude rasformisan taj resor, koji je po svojim uspjesima prepoznat na unutrašnjoj sceni i priznat od Brisela, cijelokupan proces evropskih integracija unutar Vlade RCG više neće zavisiti od sposobnosti osobe koja ga vodi, već od političke podrške samog mandatara i budućih ministara. Očigledno je da u Vladi postoji izuzetno jaka antireformska i antievropska struja", kaže **Momčilo Radulović**, generalni sekretar Evropskog pokreta u Crnoj Gori.

Radulović ocjenjuje da bi se, u slučaju rasformisanja Ministarstva za ekonomске odnose sa inostranstvom i evropske integracije, moralo pristupiti novom institucionalnom sistemu unutar Vlade RCG.

"Da li će taj sistem profunkcionisati, da li će gospođa Đurović sa istim autoritetom, istom snagom moći da interveniše u drugim ministarstvima kao što je mogla unutar onog kojeg je do sada vodila, zavisilo bi od direktnе podrške mandatara i ostatka ministara. Takvo institucionalno rješenje može da bude efikasno samo u idealnim situacijama, makar se tako pokazalo u drugim zemljama. Ukoliko ne bude dobre volje mandatara i pojedinih ministara, ukoliko bude manje odgovornosti i spremnosti za reformske procese, onda to može da ugrozi kompletan proces pridruživanja Crne Gore", upozorio je Radulović.

Istraže li budući premijer u odluci da postavi vicepremijera za evropske integracije i ukine postojeće Ministarstvo, Crna Gora će se na neki način pridružiti Sloveniji i Hrvatskoj koje nijesu imale posebno Ministarstvo. Sa druge strane, to im nije smetalo da efikasno rade svoj posao, posebno Slovenija. Vjerovatno to neće smetati ni Crnoj Gori, pod uslovom da svi ostali članovi Vlade RCG shvate značaj kvalitetnog i efikasnog upravljanja procesom.

N. RUDOVIĆ

SPOLJNOPOLITIČKI ODBOR EVROPSKOG PARLAMENTA USVOJIO REZOLUCIJU O CRNOJ GORI

Omogućite slobodnu konkureniju

Spoljnopolitički odbor Evropskog parlamenta usvojio je konačni tekst Rezolucije o Crnoj Gori, čiji je nacrt pripremio izvjestilac za Crnu Goru **Marcello Vernola**. U njemu se vlast poziva da sprovodi reforme, a opozicione partije da budu konstruktivne.

Rezoluciju koja je u Spoljnopolitičkom odboru usvojena jednoglasno, Evropski parlament (EP) trebalo bi da usvoji na zasjedanju od 13. do 16. novembra, 2006. godine.

"EP poziva opozicione partije da igraju konstruktivnu ulogu u postreferendumskom procesu. Nakon parlamentarnih izbora biće potrebno da parlamentarne partije pokušaju da postignu širok sporazum o neophodnih ustavnim reformama. EP poziva nove vlasti da nastave da primjenjuju reforme u procesu stabilizacije i pridruživanja EU", piše u Rezoluciji, koju je *EIC Bilten* imao na uvid.

Kako je navedeno u tekstu, EP će pozvati crnogorsku Skupštinu da u novi

ustav uključi izričito pominjanje evropskog identiteta Crne Gore, a da srpske i crnogorske vlasti, nakon što su riješile pitanja školovanja i liječenja, "...nastave da tjesno saraduju u interesu naroda dvije države u vezi sa rješavanjem drugih važnih pitanja..." (državne penzije, pristup javnim službama...).

EP će Rezolucijom skrenuti pažnju vlastima na činjenicu da pregovori o SSP-u zahtijevaju zdravu, konkurentnu i "skresanu" administrativnu strukturu, te da bi trebalo da opredijele dovoljno resursa za razvoj administrativnih kapaciteta Crne Gore.

"EP konstatiše tjesne veze između dijela reformi propisanih u procesu stabilizacije i pridruživanju EU i onih koje potiču iz učešća u programu NATO Partnerstvo za mir", piše u Rezoluciji u kojoj se ističe i da, u skladu sa zaključcima Evropskog savjeta u Solunu, EP iskazuje odlučnost da podrži evropsku perspektivu Crne Gore "...koja će postati dio EU kada unutrašnje i spoljne

foto VJESTI

Marcello Vernola

kriterijume ustanovljene na Evropskom savjetu u Kopenhagenu ispune Crna Gora i EU".

"EP izražava spremnost da podrži proces evropskih integracija Crne Gore kroz tehničku i finansijsku pomoć. Za to se moraju obezbijediti adekvatni resursi u opštem budžetu EU koji će odgovarati napretku zemlje. EP poziva vlasti i političke partije da se čvrše obavežu na politiku zapošljavanja i stvaranja ambijenta pogodnog za zdravi ekonomski rast, biznis, slobodnu konkureniju i liberalizaciju i privatizaciju usluga, u okviru društvene tržišne ekonomije", naglašava se u Rezoluciji.

Takođe se skreće pažnja na "...potrebu razvijanja turizma, koji neće narušavati prirodnu okolinu i korišćenje prirodnih resursa kao platforme za održivu privredu".

"EP poziva crnogorske vlasti da investitorima iz EU dodijele pristup sticanju privatne imovine na ravnopravnoj osnovi i uz potpunu transparentnost. S tim u vezi, EP poziva vlasti da tješnje motre sve tokove investicija u pokretnu i nepokretnu imovinu u Crnoj Gori i da primijene mehanizme i procedure koje važe unutar država članica EU", piše u Rezoluciji.

SAVJET RTCG DA BUDE NEZAVISTAN

EP je pozvao Vladu da primjeni reforme medijskih zakona kako bi se omogućila veća transparentnost i sprječili medijski monopol i u štampanim i elektronskim medijima.

"EP poziva vlasti da obezbijede nezavisnost Savjeta javnog servisa RTCG i da uključe istinsku zastupljenost svih djelova društva", ističe se u Rezoluciji.

EP je pozdravio inicijativu Evropske komisije koja je podnijela nacrt mandata za zaključivanje sporazuma čiji je cilj uvođenje jednostavnije i jeftinije politike izdavanja viza, posebno za određene grupe stanovništva poput studenata, istraživača i biznismena i pozvao Savjet da usvoji ove prijedloge prvom prilikom.

EP u Rezoluciji naglašava da je bliska saradnja sa balkanskim zemljama i zemljama koje se graniče sa Jadranskim morem od ključne važnosti za političku stabilnost, bezbjednost i ekonomski rast.

"EP skreće pažnju na vodeću ulogu koju s tim u vezi Jadranski euroregion može igrati. EP zauzima stav da efikasna regionalna saradnja može ubrzati poboljšanje i modernizaciju infrastrukture s obzirom na planirani Koridor osam i Jadranski koridor i da može olakšati proces stabilizacije i pridruživanja", stoji u Rezoluciji.

N.R.

Kada Veliki Brat virne pod jorgan

Piše: Brano Mandić

Analogija je još od Platona odbačena kao naučno sumnjiva metoda, no poređenje evrocrnogorskih odnosa sa TV reality show-om toliko se nameće da ga ovdje možete uzeti (o)lako, kao daljinski upravljač u ruke. Vaskolika nauka i Platon će oprostiti, budući da kao država još nijesmo stigli ni do prve stepenice kada Veliki Brat običava da pripita balkanske ukućane ulazu li koliko u nauku.

U stvari, Crna Gora je učesnik audicije za ulazak u bratsku kuću ili, po narodski, u pregovorima o Sporazumu o stabilizaciji i pri-druživanju Evropskoj uniji. Treba se nadati da će nas tek zapasti kamere u toaletu, još nijesmo zaslužili da valjano čujemo moduli-rani glas naredbe. Ako se dopad-nemo producentima, svake nedjelje dobijaćemo nove zadatke, a ministri će u isповjedaonici ili, pučki rečeno, na kratke instrukcije Evropske komisije.

Taman kao što nagrada od 100.000 eura srećnom ukućaninu može omogućiti da se skrasi u nekom evropskom kutku, (možda samom Shengenu sa oko 200 stanovnika), tako će pobjeda evropske Republike Crne Gore zadovoljiti sve naše prohtjeve i to do 2010. g, ako vjerujete anon-imnim napisima štampe.

Baš su lijepo jedne podgoričke novine ukrasile naslovnu stranu: "Crna Gora i Hrvatska to je jedna familija, evropska". Nije li čudno davati takve prognoze, a ne pred-staviti se – da javnost blagosilja andela zaštitnika negdje u brisel-skoj administraciji, tako štedrog prognozera. Dobra je stvar što smo

cijeli jedan ulazili u EU ruku pod ruku sa Hrvatskom, no... Odmah jedan obazrivi diplomata reaguje, kaže – nemojte, gospodo novinari, davati obećanja koja političari neće moći da ostvare.

Da bi se čovjek pristojno informisao o tome koliko je evropska staza vijugava, opet, može se elektronski provjeriti na sjaju hrvatskog ministarstva vanjskih poslova, dok naša Vlada sa zastidnim dizajnom baštini uredi vačku koncepciju svog on-line glasila na principima protokolarnog biltena.

Da popune jaz državnog obra-zovnog nemara glede evropskih integracija, DESK-ovi informativnih televizija se ovih dana slobodno mogu preseliti u Brisel ili Strazbur. Sve vrca od ključnih bilateralnih sastanaka i fono uključenja iz konferencijskih sala koje pomažu da se zaboravi činjenica da u Crnoj Gori trenutno nema pristojne bioskopske!

No Veliki Brat kaže da se krene redom, od debljeg kraja, od politike, ima vremena za filmofile. Krenite od Ustava. Tu bi možda Evropska unija malo mogla da progleda kroz prste, pošto ni ona nema narodni Ustav. Uzgred i bez uvrede: što su političke zajednice bez ustava, ako ne politički patuljci? Zato glavom i štiklom Condoleezza Rice ide do Japana kad su debele korejske bombe na gotovs, a evropska administracija trenira strogoću, da oprostite, na iznurenom Balkanu. Ne likujem što je tako. Samo, Rumsfeld-ovo prikazanje u Podgorici mi je učinilo da se na trenutak osjetim kao reporter iz Gospodara Prstenova (sa diktafonom u oznojenim dlanovima), namah svjestan istorijske odgovornosti da terorizmu treba stati nogom za vrat, što je, dakako, ljudska dužnost najsvetija. Veliki Brat Donald. Uh!

"Sila je to!", mudruje jedan podgorički tak-sista, što me ostavlja na sto pedeset metara od vile Gorica odakle mrgodni bezbjednjak sa Rumsfeld-ove rute vraća zalutale automobile.

"Dao je neodređene i umjerene izjave", kažu razočarano kolege novinari za gospodina Rumsfeld-a. Ne daj Bože, mislim se, da ovaj počne da govori direktno i neodmjerno. I onda ukucam u Google: Maine – državu sa kojom ćemo vojno saradivati. To što je u Portlandu (Maine) rođen Big Brother horora **Stephen King**, je li to dobar znak? Odgovori se kriju iza tapaciranih kabinetских vrata, a pošto komentatori često nijesu neki salonski tigrovi, ostavljam mojim kolegama brižnicima i operativcima da o tome čim prije obavijeste javnost.

Politika se baš tamo seli, iza debelih vrata, u plišane separée. Napušta ulice, fabričke hale, bježi sa trgova u kabinete. Budoarski pregovori oko nove vlade, zakulisna nadmudrivanja oko Ustava, Đukanovićeva sjenka koja poput one čuvene **Hitchcock-ove** iscrtava znani profil penzionisanog vođe i majstora suspens-a. Uz to, javlja se blagi osjećaj u donjem stomaku da se u partijskim odajama listaju brošure engleskog, dok se trka za ambasade blizi foto finišu. Otvaramo se, polako ali sigurno za jednu državu u kojoj svaki peti građanin ima pasoš i pristup Internetu. *O tempores, o mores!* Trebalо je da ovo bude bolji život... Sad će tek da počne da se

gusla, pumpaju administrativni kapaciteti, piju probrana vina, širi optimizam za one koji su sačuvali želudac, one što ne dobiju napad čira kada neko pomene *her majesty* makroekonomsku stabilnost.

Sve to treba da se izdrži jer, kako jednom reče profesor Nansen Academije u Lillehammeru, **Stainer Bryn**: "Da američki crnci nijesu prihvatali borbu svjesni da će im tek djeca imati koristi, njihova pobjeda ne samo da ne bi bila veličanstvena, nego ni moguća".

Dakle, boriti se za mališane koji se još nijesu rodili, kao neko ekstremističko krilo UNICEF-a – drugog smisla prosječni i sredovječni teško da će naći u Crnoj Gori, ako već ne konzumira kladionicu, hašiš ili berzu.

"Pisanje je maraton, a ne

sprinterska disciplina". Tako je govorio veliki **Meša**, nesvjestan da će evropski izaslanici pokušati to isto da nam utuve, misleći na jednu drugu kreativnu nesanicu: proces stabilizacije i pridruživanja.

I sam navučen na nesanicu, povremeno oko 2 sata poslije ponoći kliknem televizor da vidim šta se dešava u kući Velikog Brata. Onda vidim kako neki od probnih bolesnika spava sa fiksiranom kamerom nad uzglavljem. Prilično je dosadno čekati u kadru koji nudi tek ritmično podizanje pokrivača. **Warhol**-ov petosatni film "Sleep" pruža to isto, sa razlikom što je taj morbidluk danas obavezna lektira sva-

kog studenta vizuelnih umjetnosti. Vjerovatno zato što je Warhol imao neki koncept i viziju na koju su se naložili teoretičari. Pitam se, je li crnogorsko društvo koje nepomično spava u kadru dugom 20 godina dio nekog višeg koncepta ili bijedni politički reality? Ni najprljavija mašta ne može da zamisli šta se može pronaći ispod jorgana društva u tranziciji, ali ono se jednom mora otkriti, a to je malo teži zadatak nego otkrivati bronzane konjanike po Podgorici i Nikšiću.

Belive me, to isto naređuje i Veliki Brat: probudite se i prestanite da sanjate spomenike vaših vladara. Kraj priče. Možete napustiti ispjedaonicu.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti".

TOMAS SCHMITT, NJEMAČKI AMBASADOR U CRNOJ GORI

Ne potcjenjujte zadatke koji vas čekaju na putu ka Evropi

Ako želite da vaša djeca i vaša Azemlja imaju ravnopravne šanse u modernom svijetu, to možete postići samo zajedno sa članicama EU oko vas, kaže njemački ambasador u Crnoj Gori **Tomas Schmitt**.

Odgovarajući na pitanje što bi rekao euroskepticima, on je kazao da bi to bilo "veoma lako" i da "nema nikakve veze ni sa novcem, ni sa politikom".

"To ima veze sa ljudima. Više od decenije su mladi Crnogorci živjeli u proširenom zoološkom vrtu – na prelijepom mjestu, ali sa visokom ogradom okolo. Većina ljudi nije mogla da putuje i ne poznaje spoljni svijet. Čak 80% Crnogoraca nema pasoš. To nanosi štetu i ličnom razvoju i šteti vašoj zemlji", izjavio je Schmitt za *EIC Bilten*.

On smatra da Crnoj Gori sve manje treba materijalna pomoć, ali joj je sve više potrebna pomoć i savjeti u oblasti izgradnje institucija "...kako bi bili sposobni da uzmete sopstvenu budućnost u svoje ruke".

"Crnoj Gori treba moderan administrativni i pravni sistem uko-liko želi da nađe svoje mjesto u Evropi. Naša ponuda je da pomoć prilagodimo ovim potrebama", ocjenjuje Schmitt.

Prema njegovom mišljenju, najveći problem Crne Gore je vjerovatno u administrativnoj i pravnoj oblasti gdje najviše posla mora da se obavi.

"Želim da istaknem da će biti

Tomas Schmitt

konkuriše za članstvo u EU. "Prvo, mora se obaviti mnogo posla. Tek onda mogu uslijediti dalji politički potezi. Zato je EU izabrala pristup korak po korak. EU i Crna Gora su tek počele pregovore o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. To je veoma važan prvi korak. Za sada, o Sporazumu se mora adekvatno pregovarati, potpisati ga i sprovoditi. I tek nakon toga možemo govoriti o sljedećem koraku ka EU," ističe Schmitt.

On nije želio da govori o prognozama da li se Crna Gora može pridružiti EU zajedno sa Hrvatskom ili odmah nakon nje.

"Pridruživanje EU nije igra. Nije to ni konjska trka. Nema krajnjeg roka, a vaše komšije nijesu vaši takmaci. Crna Gora će preći u novu fazu približavanja EU kada njen administrativni, pravni i ekonomski sistem bude spreman za to. U suprotnom, Crna Gora može samo da nanese štetu sopstvenim strukturama. Mislim da mediji ne bi trebalo da kreiraju politička očekivanja koja će kasnije političari teško moći da ispune. To bi vodilo samo razočarenju i frustraciji građana Crne Gore", naglašava Schmitt.

On napominje da priprema Crne Gore za evropsku budućnost uključuje energičnije napore Vlade RCG i u oblastima borbe protiv korupcije, organizovanog kriminala i nedostataka sadašnjeg pravnog sistema.

N.R.

neophodno da harmonizujete mnoga zakonodavna i proceduralna odredbi kako bi se pridružili EU. Govorimo o oko 80.000 stranica propisa. Naravno, zakoni i ostali propisi ne treba samo da budu usvojeni. Oni isto tako moraju biti sprovedeni u praksi. Državna administracija, sudstvo, policija, carina, lučke vlasti, veterinari, agencije za zaštitu životne sredine... moraju znati ove propise i primjenjivati ih. Molim vas da ne potcjenjujete ovaj zadatak. To nije lako. Čak i sa najboljim namjerama, a ja ne sumnjam u dobre namjere u Crnoj Gori, to ne može biti urađeno preko noći", upozorava Schmitt.

Njegova preporuka je da se ne spekulira suviše o mogućim datumima kada će Crna Gora moći da

LOBIRANJE U EVROPSKOJ UNIJI I ZAPADNI BALKAN

Piše: mr Vladimir Vučinić

Kako je EU veoma važan ekonomski, ali i sve značajniji politički akter u svijetu, posebna forma vladavine EU se "izvozi" i van njenih granica. Ovo je veoma karakteristično za prostor zapadnog Balkana. Države u ovom regionu, shodno svom spoljnopoličkom prioritetu (npr. punopravno članstvo u EU), preuzimaju formalna i neformalna pravila, procedure i "pravila igre" koja su prvo definisana i usaglašena unutar EU, a zatim prenešena na države zapadnog Balkana. Samim tim, kako se zemlja približava EU, tako je broj ovih pravila sve veći i način organizovanja različitih interesnih grupa se mijenja unutar ovih država. S tim u vezi, lobiranje EU je postala taktika, ne samo interesnih grupa država članica, već i onih koji predstavljaju interes zemalja koje nijesu članice EU, u ovom slučaju se misli na države zapadnog Balkana.

Iako zbog statusa svojih država, interesne grupe iz država Regionala (misli se na države zapadnog Balkana) teže mogu uticati na visoke nivoe procesa donošenja odluka u EU u odnosu na države članice EU (jer predstavnici vlada ovih država nijesu zastupljeni u Savjetu), interesne grupe mogu aktivno učestvovati na nižim

Samo su Hrvati aktivni u Briselu

nivoima donošenja odluka, bilo individualno ili zajedno sa ostalim akterima. Kako pojedina zemlja napreduje na svom putu ka EU, povećava se broj aktera na koje interesne grupe mogu uticati. Samim tim, upravo zbog razlike u napretku u procesu evropskih integracija država zapadnog Balkana, interesne grupe i njihov aktivizam se razlikuje od države do države.

Primjetna je promjena i aktivizam interesnih grupa država

zapadnog Balkana, posebno onih koje dolaze iz država kandidata (npr. Hrvatska). Kod ostalih interesnih grupa je još uvijek zastupljena pasivnost, što je rezultat nasljeđa dugogodišnjeg socijalnog partnerstva u kojem su državne institucije bile jedini akteri na međunarodnoj sceni i van zemlje predstavljale sve dijelove društva. Upravo zbog ovoga, veliki broj interesnih grupa unutar država zapadnog Balkana još uvijek prepušta državnom rukovod-

CRNOGORSKI PRIVREDNICI SE JOŠ NADAJU U DRŽAVU

Kao što je to bio slučaj u Hrvatskoj prije početka primjene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, ekonomski i poslovni interesi u Crnoj Gori se još uvijek u velikoj mjeri prepuštaju državnim organima koji zastupaju interes u inostranstvu. Samim tim, nijedna interesna grupa iz ovih oblasti nije član neke od evropskih asocijacija. Do obnavljanja crnogorske državnosti, Privredna komora Crne Gore je (preko Privredne komore Srbije) bila zastupljena u Asocijaciji evropskih privrednih komora (EUROCHAMBERS). Tek nedavno je Privredna komora Crne Gore postala njen član.

Takođe, u Crnoj Gori nijesu aktivni podnacionalni nivoi vlasti i ne postoje konsultantske kuće koje bi se bavile predstavljanjem interesa na nivou EU.

Pasivnost interesnih grupa u Crnoj Gori se može objasniti nedostatkom finansijskih i ljudskih resursa, kao i još uvijek slabim uticajem EU na Crnu Goru. To je razumljivo s obzirom na fazu evropskih integracija u kojoj se Crna Gora nalazi. Ipak, kako je pristupanje Evropskoj uniji cilj kojem teži crnogorsko društvo, svi djelovi ovog društva bi se već sada trebali aktivirati, ako ne kroz direktno učešće, onda preko svojih partnera iz država kandidata i država članica EU, u preuzimanju iskustava u ovoj oblasti.

Ne može se čvrstim smatrati argument većine društvenih aktera da EU ne utiče na prilike u Crnoj Gori i da ne utiče na njihov rad, pa samim tim i nije potrebna njihova aktivnost na tom nivou. Takođe, ne stoji ni argument nekih evropskih političara da EU platforma još uvijek nije platforma koja predviđa aktivnost interesa iz Crne Gore.

Naprotiv, odluke koje se donose na nivou EU utiču u velikoj mjeri na Crnu Goru i njenо društvo. Samim tim, samo ukoliko se zastupanje interesa započne dok je Crna Gora još na početku procesa, povećaće se šanse interesnih grupa da budu uspješnije u kasnijem periodu i da na pravi način predstave i postignu željene rezultate.

stvu da ih ono predstavlja na međunarodnom nivou i vide nacionalni put kao jedini put mogućeg uticaja na odluke koje se donose na nivou EU. Ipak, kako se države približavaju EU, tako one prihvataju "pravila igre" u Briselu pa dolazi do individualnog predstavljanja njihovih interesa na nivou EU.

Ukoliko za primjer uzmem Republicu Hrvatsku i Republiku Crnu Goru, možemo vidjeti upravo ovu razliku u stepenu učešća na nivou Evropske unije. Sa jedne strane, Hrvatska je zemlja kandidat za članstvo u EU i započela je pregovore za punopravno članstvo u EU i ima aktivne učesnike kako na nacionalnom, tako i na nivou EU. Sa druge strane, Crna Gora je država koja pregovara o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju i ima slabo razvijene interesne grupe na nacionalnom, a skoro nepostojeće interese na nivou EU.

Ako pogledamo interesne grupe Republike Hrvatske koje su aktivne na nivou EU, zaključujemo da su najaktivnije one koje se koncentrišu oko poslovnih i ekonomskih pitanja. Ovo nije zvučujuće imajući u vidu da su upravo ovi dijelovi društva potpisivanjem i primjenom Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (koji je u suštini ekonomski sporazum) najviše dopali pod uticaj EU.

Ipak, kako se zemlja približava EU, i ostali dijelovi društva polako padaju pod uticaj EU i dolazi do njihovog aktiviranja. Ovo je slučaj u Hrvatskoj gdje su se, pored nacionalnih, aktivirali i podnacionalni nivoi vlasti, imajući u vidu fondove EU koji su im na raspolaganju. Tako je, na primjer, regija Istra postala aktivna na nivou EU (kroz članstvo u Skupštini evropskih regija) i zajedno sa italijanskim regijom Regione Autonoma Friuli, Venezia, Giulia otvara kancelariju u Briselu.

Štoviše, kao što je to slučaj sa ostalim državama članicama EU, konsultantske kuće koje promovišu interes na nivou EU se otvaraju i na prostorima država zapadnog Balkana. U slučaju Hrvatske, otvorena je konsultantska kuća

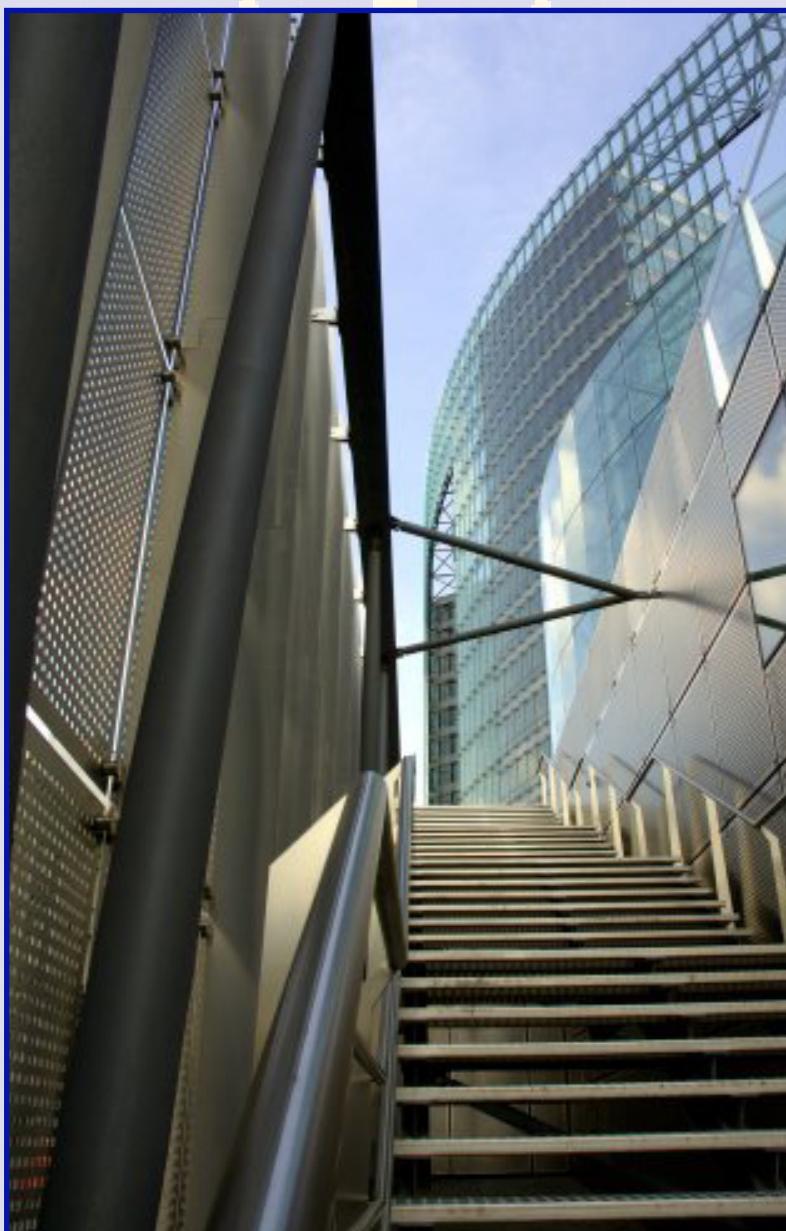
Zaklada za promicanje gospodarskih interesa koja uglavnom pruža usluge privrednim subjektima i zastupa njihove interese kako na nacionalnom, tako i na nivou EU.

Posmatrajući primjer Hrvatske, proces prelaska sa nacionalnog puta zastupanja interesa na međunarodni nivo je prisutan. Ovo je u velikoj mjeri prouzrokovano "uvozom" načina organizovanja i zastupanja interesa unutar EU. Naravno, u poređenju sa aktivizmom interesnih grupa država članica, interesne grupe Hrvatske su još uvek u fazi razvoja. To se može vidjeti i iz podatka da su kompanije uglavnom djelovi većih poslovnih asocijacija koje predstavljaju njihove stavove na međunarodnom nivou (kao što su privredne komore).

Takođe, upravo zbog male veličine interesnih grupa i ograničavajućih finansijskih i ljudskih resursa, samo mali procenat njih ima svoja predstavništva u Briselu (samo 2% organizacija iz Hrvatske ima predstavništva u Briselu).

Sa druge strane, kao što je već rečeno, interesne grupe u Crnoj Gori su slabo organizovane, kako na nacionalnom, tako i na nivou EU. Kako je još uvek Crna Gora više od Hrvatske udaljena na putu ka EU, samim tim je i aktivizam interesnih grupa na nižem nivou.

Autor je službenik Ministarstva inostranih poslova RCC i saradnik Evropskog pokreta u Crnoj Gori.

Piše: Vučko Ćetković

Pri samom pominjanju putovanja, obično pomislimo na egzotične destinacije i daleka, nama nedostizna mjesita. Idejom organizovanja jeftinih putovanja uglavnom se bave studenti koje po raznim zemljama možemo sresti sa ruk-sacima na leđima. Današnja ponuda na internetu, kada su putovanja u pitanju, zahtijeva dosta upornosti, ali i omogućava snalaženje u moru mogućih varijanti. Naravno, na početku su neizbjegne vize. Svako planiranje puta počinje od ovog najvećeg i najneprijatnijeg problema, kojega se većina Evropljana odavno lišila. Neprijatnosti vezane za dobijanje viza i duge procedure najviše očekuju građane bivših jugoslovenskih republika. Ali, u sjećanju nekih ostala su vremena kada to nije bio problem i kada je najteže bilo odlučiti se gdje otići i pronaći kartu za voz ili avion.

Kao učesnik u projektu "European Rails of Peace", koji je realizovala organizacija iz Rima Glocal Forum u saradnji sa Vladom Austrije i Paktom za stabilnost jugoistočne Evrope, dobio sam mogućnost da mjesec dana putujem po Evropi zajedno sa još 60 studenata sa Balkana i budem bogatiji za jedno nemjerljivo vrijedno iskustvo. Austrijska ambasada je učesnicima ovog projekta izdala besplatne Shengen vize. Postojanje Shengenskog sporazuma i istimene vize bitno pojednostavljuje putovanje kroz zemlje koje su potpisnice ovog Sporazuma, o čemu govori i činjenica da kada jednom uđete u Shengen zonu, pasoš vam više nije potreban za prelazak granica između tih zemalja.

Evropskim prugama sam udobno i

KAKO SE MOŽE JEFTINO PUTOVATI PO EVROPI

Sa interrail kartom od Beča do Azurne obale

bezbjedno putovao koristeći globalnu Interrail kartu, koju mi je obezbijedila norveška željeznička kompanija NSB. Interrail je za mlade ljude stvarno nešto posebno. Daje vam mogućnost da se jednog jutra probudite sa željom za putovanjem, spontano odlučite gdje želite da otpotujete i jednostavno krenete. Ovo je moguće u 30 evropskih zemalja. Evropa je podijeljena na osam zona, dok je različiti broj zemalja dodijeljen svakoj zoni. Interrail karta je dostupna u različitim formama: ili je to za jednu zonu, ili dvije zone ili globalna za sve zone.

Dobijanjem vize i Interrail karte sve je bilo spremno za polazak! I naravno, ranac na leđa, pa put pod noge!

Prva destinacija prema kojoj se uputila buduća politička i kulturna elita sa Balkana bila je Beč, gdje se prisustvovalo radionicu koju je na temu mirovnih aktivnosti i mirnog rješavanja sukoba organizovala Diplomska akademija u saradnji sa Bečkim Univerzitetom i Skupštinom grada Beča.

Beč je veoma uredan i čist grad, koji sa svim svojim palatama, огромnim vrtovima i ostalim zdanjima ostavlja snažan utisak na sve posjetioce.

Poslije dvodnevne radionice u Beču, formirali smo manje grupe i po sopstvenom izboru putovali Evropom.

Cilj ovog projekta je i bio povezivanje susjednih balkanskih zemalja sa vršnjacima iz Evrope, kao i ostvarivanje jednakih mogućnosti za mlade iz balkanskih zemalja i mlade iz Evrope. Realizovanjem projekta se pomoglo nama, mladima sa Balkana, da probijemo socijalne i ekonomski barijere koje su u nama i da putujemo onako kao što to rade naši vršnjaci iz raznih evropskih zemalja.

I zaista, bilo je predivno putovati Austrijom, probati belgijske čokolade, vidjeti Brisel – srce EU, provesti dio ljeta na Azurnoj obali, posjetiti italijanske turističke centre od Venecije do Rima i u

Rimu se ponovo sastati sa svim učesnicima i razmijeniti međusobna iskustva i ideje.

Kada putujete kroz razne zemlje u prilici ste i da pravite poređenja, pa tako i primijetite da su u Austriji željezničke stanice veoma čiste i uredne, službenici na šalterima naročito ljubazni i efikasni i uvijek spremni da smireno odgovore na sva pitanja. Sa druge strane, Italijani su sasvim drugačiji u tom dijelu, ali su zato vrlo druželjubivi i vode stil života koji odgovara našem mentalitetu. Veliki su ljubitelji dobre hrane, lijepog oblačenja i noćnih izlazaka, na šta se vrlo lako prividi. Italiju vrijedi vidjeti i zbog načina života njenih stanovnika, što doprinosi shvanju koliko je bitno znati uživati u malim stvarima.

Mlađi od 25 godina predstavljaju kategoriju putnika koji u Evropi mogu da koriste veliki broj povoljnosti. Tako nije ni problem pronaći smještaj u gradovima koji se posjećuju zahvaljujući dobro razvijenoj mreži omladinskih hostela koji omogućavaju solidan smještaj po veoma niskim cijenama. Pored niza drugih povoljnosti, ne bih zanemario ni jeftine avionske karte za različite destinacije. Izuzetno jaka konkurenca na tržištu avio usluga i brz razvoj regionalnog avio saobraćaja, donio je niz novosti za putnike u Evropi. Za one koji putuju iz naše zemlje u svijet, ove promjene se još ne osjećaju. Slaba ponuda polazaka iz Podgorice i veoma visoke cijene uslijed nedostatka konkurenčije, još uvijek bitno ograničavaju naš izbor.

Meni ostaje da se još dugo sjećam ovog propuštanja po Evropi i da se nadam da ćemo i mi postati dio te i takve Evrope i uživati u mnogim povoljnostima za koje danas ne znamo ni da postoje.

Autor je student završne godine Ekonomskog fakulteta Univerziteta Crne Gore i asistent u CGO-u.

Piše: mr Aleksandar Damjanović

Prosječnog građanina Crne Gore, iako baš nije lako definisati ko je danas u Crnoj Gori prosječan, za Evropu vezuje uglavnom proces stabilizacije i pridruživanja. I, pošto će to po njemu dugo trajati, a o tome se i već dugo priča, nekako se čini da je poma-lo izgubio onu prvobitnu energiju ili zainteresovanost za Evropu.

Ipak, dok svi mi pravimo prve korake na evropskom putu, već ćemo se podrobno obavijestiti što znači biti građanin Evrope i što za nas predstavlja ta činjenica. Naravno, i što u Evropi dobijamo, a što možda i gubimo.

Nažalost, danas u Crnoj Gori tek svaki treći građanin ima pasoš, a time i mogućnost da na neposredan način upozna kako vrline, tako i mane stare, dobre Evrope. Nakon ove konstatacije slijedi zaključak – za one druge dvije trećine građana Crne Gore, Evropa je i dalje nepoznаница, a i jedina alternativa. Da, Crnoj Gori je evropska budućnost jedina alternativa.

Moja vizija života kao građanina Evrope jeste da upravo u Crnoj Gori budem građanin Evrope, što znači da se poštuje lično pravo na izbor da budem tamo gdje sam oduvijek pripadao. Crna Gora nije ni na kakvoj ivici ili prekretnici, niti lično imam dileme da put kojim se istina ne ide lako, neće dovesti i do formalizacije evropske pripadnosti, moje zemlje i moje. Iskustva drugih zemalja koje su prešle tu evropsku dionicu pokazuju da ulazak među članice Evropske unije

Zašto želim da budem građanin Evrope?

neminovno donosi ekonomski prosperitet i visok nivo životnog standarda. Podsjetiću samo na siromašnu Irsku sedamdesetih godina prošlog vijeka, ili Portugaliju, pa čak i Španiju, što su danas te zemlje i u mnogo širim okvirima, nepotrebno je posebno elaborirati.

Neki cinik bi mi mogao odgovoriti da gledajući i drugu stranu medalje, tj. stranu karakterističnu za potrošački mentalitet naroda koji se postepeno oslobada okova ekonomске zaostalosti, u Crnoj Gori se danas može naći gotovo sve što je Crnogorcima (ali i Evropljanima) potrebno za život, te zašto onda ići dalje ili tražiti više. Danas je moderno opremljena svaka nešto bolja kuća u Crnoj Gori. Kao pokazatelje visokog standarda, razni analitičari navode broj mobilnih telefona koji je premašio broj stanovnika, broj luksuznih automobila na ulicama nekih većih gradova, i sl. Zašto bi onda pravili taj formalni iskorak ka Evropi?

Nije neka posebna nauka tvrditi da ulazak u Evropsku uniju znači bolji standard, veća mjesecna primanja, veće šanse za hiljade i hiljade mlađih ljudi koji će imati priliku da se okušaju u drugim zemljama (studirajući i zapošljavajući se), mogućnost putovanja i upoznavanja zajedničkog evropskog nasljeta.

Po meni, ulazak u EU je i mnogo više od toga. To je konačno pripadanje tamo gdje smo oduvijek trebali da budemo. Prilika da se prisjetimo ko smo i čemu stremimo. Kakav smo život imali, a kakav smo željeli da imamo. Da se oslobođimo svojih atavizama i uđemo u jednu veću porodicu gdje će naša prošlost i tradicija konačno dobiti prave dimenzije. Tamo gdje će naše previsoko mišljenje o sebi biti na pravom ispitu.

Pripadam generaciji koja se trudila, uprkos ogromnim preprekama, da bude vaspitavana i obrazovana u evropskom duhu. Za mene je Evropa počinjala sa Rabelais-om, Maupassant-om, Joyce-om, Proust-om, Haines-om,

ali isto tako i sa Njegoševom "Lučom mikrokozma" ili Lalićevom "Lelejskom gorom". Evropski duh jednakobitava i u Manastiru Morača kao i u Katedrali San Domenica u Bolonji. Nijesu li Lubardina ulja na platnu dostojna evropskih galerija?

No, osvrnimo se oko sebe i pogledajmo da li je i ona svakodnevna, praktična Evropa oko nas. A to je Evropa gdje je građanin u prvom planu, gdje je plaćanje poreza dokaz odgovornosti i ulaganja u budućnost, gdje rodna ravnopravnost nije tek lingvističko pitanje, a prava djeteta nijesu mrtvo slovo na papiru. To je i Evropa ljubaznih šalterskih službenika, besprekorno čistih ulica i parkova, uredno parkiranih automobila, prelazačka ulice isključivo kad je zeleno svjetlo na semaforu, itd. Evropske mane, kako krupne, tako i one uobičajene, ovoga puta ne bih pominjao. Biće vremena i za više skepse i kriticizma kada predemo dobar dio evropskog puta i steknemo pravo da, kao žitelji zajedničke evropske kuće, kritikujemo i ukućane. A mane, nedostaci i problemi svakog društva su slični.

Znam da je biti građanin Evrope privilegija, ali i obaveza. Utoliko manja, ukoliko je svijest o njoj šira. Znam i da Evropa treba mene kao njenog građanina i moju zemlju kao njen neodvojivi dio, kao što joj treba i čitav ovaj izmoreni balkanski region. I tek će ostvarivanjem takve zajednice Evropa imati puni civilizacijski, istorijski, geografski i svaki drugi smisao.

Uostalom, mnogo će biti prijatnije kada na aerodromskim terminalima evropskih prijestonica, poput recimo Brisela, budemo prolazili kroz prolaz "EU citizens" bez zadržavanja i posebnih provjera, a ne kao sada sporije i teže, kroz prolaz iznad kojeg stoji svjetleće upozorenje "NON EU citizens".

Autor je visoki funkcijonjer Socijalističke narodne partije. Pohađao je I generaciju Škole evropskih integracija.

POVODOM NAJAVE DA ĆE OD 1. JANUARA 2007. GODINE BUGARSKA I RUMUNIJA POSTATI NOVE ČLANICE EVROPSKE UNIJE

Piše: Maja Vujašković

Nekako u isto vrijeme kada je Evropska unija počela da bude jedan od najčešće pominjanih termina u javnom životu naše zemlje, Bugarska i Rumunija privode kraju svoj evropski put. Što to zanimljivo ove dvije zemlje mogu da nas nauče?

Bugarska, država sa skoro 8 miliona stanovnika, poslije perioda komunizma (1989. g.) počinje tranziciju ka tržišno orijentisanoj privredi. Uz to, devedesete godine za nju predstavljaju period političkih i ekonomskih previranja.

Što se tiče situacije u brojnoj Rumuniji (koja ima više od 21 miliona stanovnika), nakon krvave revolucije 1989. bivši zvaničnici komunističke partije bili su prisutni u vlasti do 1996. a neki i do 2000. Rumunija je primljena u NATO 2004. a zajedno sa Bugarskom je Pregovore o pridruživanju zaključila 2005. Prema izvještajima Evropske komisije iz 2004. obije države su uspjele da ostvare funkcionalnu tržišnu ekonomiju i makro ekonomsku stabilnost sa stabilnim privrednim rastom i GDP-om nešto višim od 30% prosjeka u državama članicama EU.

U toku pregovora o Ugovoru o Ustavu za Evropu, obije države su

Ako se ne oporave, mogu ostati bez fondova EU

učestvovali u svojstvu "aktivnih posmatrača". Bugarska i Rumunija su gajile ambicije da će u EU ući u okviru petog proširenja, ali procjena Komisije je bila da one nijesu u dovoljnoj mjeri ispunile kriterijume za članstvo. U Ugovorima o pridruživanju koje su ove države zaključile sa EU, stoji da će biti primljene u članstvo 2007, s tim što je unešena zaštitna klauzula po kojoj EU može odložiti njihov prijem na godinu dana, ukoliko se reforme ne budu odvijale po predviđenom planu. Na osnovu zamjerni Komisije, ove države pokazivale su klasične simptome "balkanskih bolesnika" – potrebno je dalje i efikasnije sprovesti reformu pravosudnog sistema, susbiti korupciju (uključujući i onu na visokom državnom nivou) sprovesti efikasni-

ju reformu javne uprave, poboljšati situaciju u oblasti poštovanja ljudskih i manjinskih prava, itd.

Nakon što je Evropska komisija 26. septembra ove godine usvojila svoj konačni izvještaj o stanju u ovim državama, postalo je jasno da zaštitna klauzula o odlaganju neće biti aktivirana, te da će Bugarska i Rumunija svoju člansku kartu dobiti 1. januara 2007. g. Ovo znači da će njihov put do Unije od trenutka apliciranja za članstvo trajati punih 12 godina.

Međutim, Komisija je u njihovom slučaju predložila jedan presedan, što joj inače nije strani manir kad su u pitanju proširenja. Naime, ona je predložila niz rigoroznih pratećih mjera kojima Unija može pribjeći ukoliko Bugarska i Rumunija ne poboljšaju situaciju u

pojedinim oblastima. Zahtjevi ostaju isti – borba protiv korupcije, organizovanog kriminala, reformisano i nezavisno sudstvo, pozitivne mjere u oblasti poljoprivrede (koje se tiču primjene standarda za ispravnost prehrambenih proizvoda) kao i ustanovljenje efikasnih sistema finansijske kontrole. Mjere koje bi u slučaju nezadovoljstva bugarskim i rumunskim reformama EU mogla preduzeti i nakon što ove države postanu članice, mogle bi značajno umanjiti njihovu mogućnost korišćenja tako željenih evropskih fondova. Ovo su do sada najstrožiji uslovi koji su postavljeni novim članicama i trebali bi biti pouka za sve one buduće članice koje odlažu sprovodenje politički bolnih reformi.

Interesantna je činjenica da je ranijih godina Bugarska smatrana boljim kandidatom za članstvo, ali

ju je, prema posljednjim izvještajima, Rumunija pretekla jer je uspjela da se efikasnije obračuna sa problemima na koje ukazuje Evropska komisija. U Rumuniji su donijeti reformski zakoni kojima se onemogućava politička kontrola sudstva, na visoke funkcije u sudstvu i tužilaštvu su postavljeni ljudi sa dobrom reputacijom u oblasti zaštite ljudskih prava, a otvoreni su i tajni dosijei. Bugarska je imala mnogo manje uspjeha u ovim oblastima, tako da posljednja istraživanja javnog mnjenja pokazuju da visok procenat bugarskog stanovništva smatra da njihova zemlja nije spremna za ulazak u EU iz razloga što Vlada nije bila spremna da sproveđe neophodne reforme. Slično drugim zemljama, oni Uniju vide kao jedino rješenje za smanjenje korupcije i siromaštva.

Ipak, Unija je spremna da prepiše recept protiv ovih bolesti, ali u svoje okrilje prima samo oporavljene. Tako i ove prateće mjere za Bugarsku i Rumuniju imaju za cilj sprječavanje "zaraze", pokaže li se da su ove države poslije priključenja Uniji još uvijek "bolešljive". Od budućih kandidata, Evropska unija će tražiti najmanje isto, a iskustva govore da nema svrhe od stvaranja privida zdravog društva, već da takvo društvo treba stvarati.

Evropska unija je, kroz iskustvo organizovanja pet proširenja, jasno definisala kriterijume za članstvo. Tržišna ekonomija, demokratija, poštovanje ljudskih prava, kapacitet da se primijeni *acquis communautaire*, su neosporno izazovi koje naša zemlja mora da savlada.

Međutim, nijesu to jedine planine na koje se moramo popeti. Ozbiljna opasnost vreba i sa još jednog planinskog vrha koji se nalazi na našim prostorima, a zove se neznanje. Evropska unija je prilično izdašna u pružanju različitih pomoći finansijske, administrativne i stručne prirode zemljama koje žele da sproveđu neophodne reforme. No, potrebno je u detalje znati "šta se to kuva" na ovom polju da bi se te mogućnosti iskoristile na pravi način. Izvještaji Evropske komisije svjedoče o različitim nivoima uspješnosti različitih zemalja u ovom smislu. Tako je prilično impresivan primjer Hrvatske koja je do sada uspjela da iskoristi preko 90% ovih mogućnosti, a poučan je primjer Bugarske koja je "zgrabilo" tek nešto više od trećine pruženih šansi. I to je samo jedan aspekt ovog problema. Drugi, ne manje bitan, je i obrazovanje javnog mnjenja.

Autorka je studentkinja druge godine postdiplomskih evropskih studija na Fakultetu političkih nauka u Beogradu. Pohađala je III generaciju Škole evropskih integracija.

PUT ZA OSLOBAĐANJE OD STARIH LOŠIH NAVIKA

Jedna je stvar koristiti Evropsku uniju za prikupljanje političkih poena i podsticati javnost da mašta o ulasku u Uniju (gdje su veći iznosi plata, bolje se živi i više se putuje) koja nam je tu, iza čoška, jer smo mala država i ne možemo ugroziti evropsko tržište, a sasvim je druga stvar suočiti građane sa realnom slikom velikog posla koji nam predstoji. Treba uložiti truda da taj posao uspješno završimo, i u skladu sa onom narodnom "bolje sprječiti nego liječiti", minimiziramo naizgled neizbjegne negativne efekte bolnih reformi sa kojima se trenutno suočava pomenuta Hrvatska (gdje je, sa odmicanjem na putu reformi, opala i podrška javnog mnjenja procesu integracije). Moramo shvatiti da nam boljšak neće donijeti Unija, već mi sami, tako što ćemo poboljšati svoju državu u skladu sa evropskim standardima, a to možemo jedino ako ozbiljno zasučemo rukave i oslobodimo se starih, loših navika. To se mora desiti već sada, ako želimo da jednog dana uđemo u evropsku porodicu. Nikako obrnutim redom. Crna Gora jeste mala država, ali za evropske pojmove je mala i Malta, pa i Slovenija, pa im ta činjenica nije bila od velike pomoći.

Bez želje da ova konstatacija zvuči utješno, prednost činjenice da smo na jednom od posljednjih mesta u redu zemalja koje traže članstvo je veliki broj iskustava koje nam stoje na raspolaganju. Iako mi volimo da se poređimo sa Irskom, koja je sjajno iskoristila članstvo u EU i postala zemlja sa visokim privrednim rastom, ili Grčkom, na čijoj je strani bila politička volja Savjeta u tadašnjem sazivu da pomogne tada mladoj grčkoj demokratiji (uprkos upozorenjima Komisije da ova zemlja nije spremna za članstvo), činjenica je da Evropska unija danas nije ni tako mala, ni tako raspoložena za širenje kao što je bila sedamdesetih i početkom osamdesetih godina. Stoga je možda korisnije da se osvrnemo na iskustva zemalja sa kojima dijelimo slične ekonomske i demokratske izazove i slična istorijska nasljeđa.

DA LI JE U PREGOVORIMA O SSP POSVEĆENA DOVOLJNA PAŽNJA RIBARSTVU,
GRANI KOJA MOŽE DOPRINIJETI UKUPNOM PRIVREDNOM RAZVOJU CRNE GORE

Piše: Emil Kriještorac

Uzemljama Evropske unije ribarstvo je okosnica razvoja privrede mnogih malih sredina, čak i država, dok je u Crnoj Gori privredno ribarstvo, koje je vrlo interesantno za ukupan privredni razvoj, tek u povoju. Prije početka pregovora sa EU Crna Gora mora jasno definisati nacionalnu ribarsku politiku, i svoje potrebe za održivim razvojem vlastitog ribarskog sektora. To suvereno definiše svaka obalska država kako bi utvrdila svoju platformu u pregovorima i zaštitila svoj nacionalni interes.

Crna Gora je nedavno dobila Zakon o morskom ribarstvu i na kvalitetan način regulisala ovu oblast koja je većim dijelom usaglašena sa regulativom EU. Zakonskim odredbama načelno su razriješena pitanja morskog ribarstva, detaljno definisana sredstva i uslovi za vršenje privrednog ribolova, dok je jedan dio regulative ostao da se uredi podzakonskim aktima. Time su stvorene pravne prepostavke za brže i efikasnije usklajivanje propisa iz oblasti morskog ribarstva sa standardima EU.

Iako je ova oblast vrlo interesantna za ukupni privredni razvoj Crne Gore, na žalost, privredno rib-

Gdje je nacionalna ribarska politika

arstvo nije razvijeno i unaprijedeno. Naš ulov je zanemarljiv i nalazi se na nivou daleko ispod 500 tona godišnje.

Kada se uporede podaci sa kojima se (kao relevantnim) barata u medijima, Italijani godišnje u Jadranskom moru ulove 200.000 tona ribe, a Hrvati 20.000, iako je poznato da u crnogorskem dijelu Jadranskog mora ima neuporedivo više ribe nego na italijanskoj strani.

Kako je ovaj resurs nedovoljno vrednovan, dovoljno govori podatak da se morski ribolov obavlja sa osam brodova većih od 14 metara, 11 brodova od 8,1 do 13,9 metara i 11 manjih čamaca. Takođe, pored ubrzavanja razvoja privrednog ribarstva, Crna Gora mora razmišljati i o primjeni određenih novina, odnosno mjera koje je propisala EU

regulativa.

Naime, pored ograničenja koja se odnose na dozvoljenu daljinu kočarenja (3 milje od obale), veličinu oka na mreži kojom se reguliše zaštita ribljeg fonda, te dozvoljena dubina (što je uglavnom definisano našim zakonodavstvom i uskladeno sa propisima EU), važna je primjena regulative i kada su u pitanju veletgovine i ribarske luke.

Za ovo posljednje, naročito je važno stvoriti prepostavke u prostornom planu Crne Gore, jer do sada nijesmo imali planiran lokalitet za luku ovoga tipa.

Svakako, veliko iskustvo u pregovorima Crne Gore sa EU na polju ribarstva predstavljaće i epilog pregovora koje vodi Hrvatska sa EU. Prije svega jer se radi o Jadranu, ali i o poziciji Italije koja je u okviru

KAKO SE MALTA SNAŠLA

Ki kako se vodi računa o ličnim potrebama za održivim razvojem kojim se štiti nacionalni interes, možda najbolje govori primjer Malte koja važi za jednu od najveštijih i najuspješnijih država u pregovorima o pristupanju EU.

Iako ima samo 400.000 stanovnika i 316 kvadratnih kilometara površine, Malta se u pregovorima izborila za 77 različitih izuzetaka od važećih pravila EU.

Jednim prefinjenim pristupom, na način da je napravljena naučna studija koja je utvrdila da u području (proglašenog) ribarskog pojasa može loviti ograničeni broj ribara, kako ne bi došlo do pustošenja podmorja, obale itd. Malta je u pregovorima uspjela da zaštićeni ribolovni pojasi velikim dijelom sačuvati samo za svoje ribare. Takođe, u pregovorima je postignut i dogovor sa EU da u ribolovnom pojusu Malte mogu loviti i drugi brodovi osim malteških, ali da jačina brodskih motora ne smije biti jača od 250 konjskih snaga. Kada se zna da većina italijanskih ribarskih brodova nema jačinu motora manju od 800 konjskih snaga, ustupak malteškim ribarima dobija na posebnoj težini.

EU, i koja će najviše štititi interese svojih ribara uz prijetnju da ugrozi interese ostalih jadranskih država.

U zemljama Evropske unije ribarstvo je okosnica razvoja privrede mnogih malih sredina, ali i država. Međutim, prinosi od ribarstva čine samo 1% BDP Unije, dok je direktno upošljeno tek 270.000 profesionalnih ili polu profesionalnih ribara. Osnovni pravni akt za upravljanje ribarstvom u EU je postavljen usvajanjem Zajedničke ribarske politike (Common Fisheries Policy – CFP).

Prvobitno je pomenuta politika bila dio Zajedničke poljoprivredne politike, a izdvajajući u zasebnu politiku doprinio je ulazak zemalja sa znatnom ribarskom flotom i morskim resursima (Grčka, Španija, Portugalija) u Uniju, te potreba rješavanja novih specifičnih problema, poput očuvanja zaliha ribe i regulisanja međunarodnih odnosa nakon uvođenja nacionalnih privrednih pojaseva.

Iako je zajednička ribarska politika usvojena tek 1983. godine, prve zajedničke mjere u ribarskom sektoru donešene su sedamdesetih godina prošlog vijeka. Njima su postavljena pravila za pristup ribarskim područjima i tržištima država

članica EU. CFP je 1992. godine doživjela prvu reviziju, kojom su pooštrena pravila o kontroli broja ribarskih brodova i tehničke mјere za sprječavanje prevelikog lova ribe.

Rad na drugoj reformi je počeo već 1998. godine, a u martu 2001. godine objavljena je Zelena knjiga o budućnosti zajedničke ribarske politike (COM (2001) 135 final, 20. marta 2001. g.) kojom je otpočela široka rasprava o očuvanju ribljih resursa, ograničavanju ribarske flote, upravljanju, praćenju i nadzoru ribljeg fonda, ekonomskim i socijalnim pitanjima, zaštiti prirodne baštine, akvakulturi, te o jedinstvenoj mediteranskoj politici.

U maju 2002. godine Komisija je predstavila prvi niz prijedloga, a u decembru se Savjet ministara zaduženih za ribarstvo složio o prvom paketu mјera kojima su definisane uredbe o utvrđivanju detaljnih pravila i postupaka strukturne pomoći ribarskom sektoru EU, zatim uredbe o utvrđivanju hitnih mјera EU za postupno smanjenje ribarske flote, te o očuvanju i održivom eksplorativanju ribljih resursa u okviru CFP-a.

Kolika se važnost pridaje zaštiti nacionalnih interesa u oblasti riba-

rstva dovoljno govori činjenica da 25 ministara poljoprivrede i ribarstva još nijesu postigli dogovor sa Evropskom komisijom oko reforme ribolovnog sektora i subvencija za ribare za period 2006. – 2013. g.

Dogovor o evropskom ribolovnom fondu trebao bi stupiti na snagu iduće godine sa budžetom od 3,8 milijardi eura za razne pomoći i subvencije, prije svega za gorivo i nadoknadu za manji ulov ribe. Ribolovna flota EU je suočena sa rastom cijena goriva koje su se između 2003. g. i 2005. g. udvostručile, dok je ulov ribe sve manji zbog sve manjih količina ribe, iako se analogno tome cijena ribe nije povećala već je u nekim slučajevima i manja. Ako se postigne dogovor koji su do sada kočile Njemačka, Velika Britanija i Belgija, a donekle svojim suzdržanim glasom i Poljska, od 31. decembra će prestati da važi postojeći aranžman, finansijske mјere za ribolov (Financial Instrument for Fisheries Guidance – FIFG), koji je na snazi od 2000. godine.

Autor je visoki funkcijonjer Narodne stranke. Pohađao je IV generaciju Škole evropskih integracija.

PREDSTAVLJAMO INSTITUCIJE EU

Evropski Ombudsman

Nikiforos
Diamandouros

Institucija evropskog Ombudsmana ustanovljena je Ugovorom iz Maastrichta (1992. g.). Osnovna funkcija Ombudsmana je da radi kao posrednik između građana EU i njenih institucija i da bude adresa na koju se građani Evropske unije mogu obratiti povodom eventualnih problema u odnosu sa nekom od institucija EU. Ombudsman prima i razmatra žalbe svih pravnih i fizičkih lica, preduzeća ili organizacija koje su rezidenti neke od zemalja EU ili u njima imaju registrovane firme i predstavništva. Rad svih institucija EU, sem Evropskog suda pravde i Prvostepenog suda, mogu biti predmet pritužbe.

Ombudsmana bira Evropski parlament na mandat od 5 godina sa mogućnošću reizbora.

Nikiforos Diamandouros, bivši nacionalni Ombudsman Grčke, došao je na mjesto Ombudsmana u aprilu 2003. godine, a u januaru 2005. godine je ponovo izabran na to mjesto i time dobio mandat od još 5 godina.

Osnovna funkcija Ombudsmana je registrovanje propusta u funkcionisanju administracije, tj. propusta u radu tijela i institucija EU za koje on saznaje kroz pritužbe građana EU. Ombudsman ne može djelovati na osnovu predstavki koje se odnose na nacionalne, regionalne ili lokalne administracije država članica.

Propusti u radu institucija odnose

se na slučajeve kada institucija prekrši zakon, ne poštuje principe dobrog upravljanja ili u slučajevima kršenja ljudskih prava.

Građani mogu tražiti od Ombudsmana da interveniše u slučajevima diskriminacije, zloupotrebe moći, odbijanja prava pristupa informacijama, nepotrebnog odlaganja donošenja neke odluke, nekorektne procedure...

Ombudsman sprovodi istraživanje na osnovu pojedinačne predstavke, a često to čini i samoinicijativno. U svom radu Ombudsman mora biti potpuno objektivan i nepristrasan. Vlade zemalja članica ne smiju vršiti pritisak na rad Ombudsmana, niti to smije raditi ijedna organizacija.

Ombudsman se ne bavi pitanjima koja su već u proceduri pred Sudom ili je Sud donio određenu odluku o njima.

Za uputstva o tome kako se piše predstavka i kako teče procedura njenog dostavljanja, više informacija se može naći na sajtu: www.ombudsman.europa.eu

Da bi se neki od problema riješio, Ombudsman može da se obrati instituciji EU sa čijim funkcionisanim pojedinac ima problema. Po prijemu pritužbe, Ombudsman istražuje slučaj. Institucija kojoj Ombudsman traži informacije o datom slučaju mora pružiti tražene informacije u roku od tri mjeseca, a lice koje je podnijelo pritužbu biva obaviješteno o rezultatu istrage.

Ako je situacija kršenja procedure složenija, onda Ombudsman može uputiti prijedlog ili mišljenje instituciji kako da se problem otkloni. Ukoliko prijedlog Ombudsmana ne bude prihvoren, on može uputiti dopis EP koji može donijeti odluku o tome kako da se riješi slučaj.

Ombudsman je dužan da na kraju svake godine Evropskom parlamentu predstavi izvještaj o svom radu.

Petar ĐUKANOVIĆ

NEVLADINE ORGANIZACIJE U EVROPSKOJ UNIJU

WIDE

Globalizing Gender Equality & Social Justice

Evropska ženska mreža za razvoj (Women in Development Europe Network) je platforma evropskih organizacija koje se bave pitanjima razvoja, rodne ravnopravnosti i ljudskih prava.

WIDE prati i utiče na proces kreiranja međunarodnih politika u oblasti ekonomije i razvoja sa stanovišta ženskih prava i društvene pravde, radi na obezbjeđivanju jednakih prava za sve i jednakog pristupa resursima i mogućnostima u svim oblastima političkog, društvenog i ekonomskog života.

Osnovne aktivnosti WIDE mreže su: jačanje svijesti o složenosti političkih, ekonomskih i društvenih kretanja; analiza uticaja evropskih i međunarodnih politika na život žena i odnose među polovima. WIDE se bavi zastupanjem ženskih prava i promocijom rodno senzitivnih politika pri evropskim i međunarodnim institucijama (poput EU i Svjetske trgovinske organizacije) i prati primjenu međunarodnih instrumenata za zaštitu ženskih prava.

WIDE radi na unapređenju dijaloga i saradnje među ženama u svijetu kroz konferencije, seminare i konsultacije i organizuje programe razvoja kapaciteta. Projektom Ekonomski pismenost ospozivaju se članovi i partneri da učestvuju u diskusijama na temu globalne ekonomije i pomaže im se da steknu dublje razumijevanje ekonomskih i trgovinskih pitanja i odnosa između ekonomije i rodne (ne)ravnopravnosti. WIDE pomaže svojim članicama da samostalno razviju alternative negativnim uticajima globalizacije, te daje podršku rodno senzitivnim alternativama. Kroz diseminaciju svojih istraživanja i analiza, WIDE promoviše rodnu ravnopravnost i socijalnu pravdu.

Na web stranici WIDE nalaze se uputstva za pristupanje mreži, kao i detaljan opis njihovih trenutnih aktivnosti. Stranica sadrži i veliki broj materijala za predavače i učenike u projektu Ekonomski pismenost, kao i besplatne publikacije, izvještaje i analize.

Website: www.wide-network.org
E-mail: info@wide-network.org

Pripremila: V. ŠČEPANOVIĆ

CGO, CRNVO I EPUCCG, UZ PODRŠKU FOSI ROM-A, SU 16. OKTOBRA PRIPREMILI PRVI JAVNI NASTUP PRVOG PREDSTAVNIKA EK U CRNOJ GORI

Zapadni Balkan i Turska na putu ka EU

Sa predavanja

Prvi javni nastup prvog predstavnika EK u Crnoj Gori **Martin Harvey**-a, u okviru Forum Škole evropskih integracija, organizovali su 16. oktobra Centar za građansko obrazovanje, Centar za razvoj nevladinih organizacija i Evropski pokret u Crnoj Gori, uz podršku Fondacije Institut za otvoreno društvo – Predstavništvo u Crnoj Gori.

Govoreći o odnosima EU sa zapadnim Balkanom i Turskom, Harvey je podsjetio da je Evropski savjet, najviše tijelo EU koje se sastoji od šefova država i vlasta članica EU, u brojnim prilikama potvrdio evropsku perspektivu zemalja zapadnog Balkana.

On je naglasio da Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) predstavlja okvir za saradnju u velikom broju oblasti – političkoj, ekonomskoj, pravosuđu i unutrašnjih poslova...

"Jedan od ciljeva SSP-a je da uspostavi slobodnu trgovinu između članica EU i onih u procesu pridruživanja, a jedan od uslova za slobodnu trgovinu je da imate slične zakone u pogledu industrijskih standarda, da se promoviše i unapređuje usklajivanje mnogih oblasti kao što je zaštita životne sredine, veterinarski i fitosanitarni zakonski propisi...", kazao je Harvey.

On je napomenuo da je posebno važno da se EK uvjeri da "...ekonomija funkcioniše na principima konkurenetskog poslovanja".

Podsjećajući da je Turska dobila status kandidata 1999. g., da Ugovor o pridruživanju sa Turskom potiče još iz 60-tih, ali da se intenzivirao od 1995. g. kada je definisana carinska unija, Harvey je ocijenio da je u odnosima između EU i Turske uvijek poseban naglasak bio na političkim kriterijumima.

"Kad se govori o Turskoj, tu su najznačajniji politički kriterijumi, pa je trebalo da prođe 6 godina da počnu pregovori o pridruživanju. Bilo je briga u pogledu ljudskih prava, osnovnih sloboda, ukidanja smrtnе kazne, uloge vojske u državi. Tek 2005. g. je Turska ispunila političke kriterijume iz Kopenhagena, a pregovori su počeli krajem prošle godine, kao i sa Hrvatskom. Sad prolazimo proces skeniranja, snimanja stanja, radimo paralelno sa Turskom i Hrvatskom. EK to radi mnogo detaljnije nego do sada i kontroliše stepene usklađenosti u velikom broju oblasti", objasnio je Harvey. On je istakao da za Tursku u tim pregovorima postoji još jedna specifična teškoća – Kipar.

"U južnom dijelu, poznatom kao grčki dio Kipra, režim je opšte priznat kao Republika Kipar, ali u sjevernom dijelu je država koja nije priznata – Turska Republika Sjeverni Kipar. Ova država je priznata samo od Turske i još dvije ili tri zemlje. Tamo ima oko 30.000 turskih vojnika, a ukupno je oko 150.000 stanovnika. Bilo je mnogo naporu da se nađe rješenje za Kipar. To otežava prijem Turske u EU, posebno što sve odluke o pridruživanju zahtijevaju jednoglasnost svih članica, među kojima je i Republika Kipar", rekao je Harvey.

Forum je održan na Fakultetu političkih nauka.

NA POZIV INSTITUTA ZA BEZBJEDONOSNE STUDIJE EVROPSKE UNIJE

Direktorka Centra za građansko obrazovanje Daliborka Uljarević učestvovala je 5. oktobra na skupu žena iz regionalnih aktivnosti, održanom u Parizu u organizaciji Instituta za bezbjednosne studije Evropske unije (EUISS), kao i na tradicionalnoj godišnjoj konferenciji Instituta dan kasnije.

Na konferenciji, koja je bila posvećena izazovima sa kojima će se EU suočavati u narednoj deceniji, uvodničar je bio visoki predstavnik EU za spoljnu politiku i bezbjednost **Javier Solana**.

Nicole Gnesotto, direktorka EUISS-a, predstavila je zaključke studije o budućim trendovima u svijetu koji će se ticati i EU, dok je o uticaju globalizacije govorio **Daniel Cohen**, bezbjednosnim i energetskim veza **Claude Mandil**, a o ulozi SAD i njenom uticaju na medunarodnu ulogu EU **Karl Kaiser**.

Sam skup žena sa zapadnog Balkana koje su se istakle u oblasti evropskih integracija i bezbjednosti bio je posvećen pronaalaženju načina za veću podršku njihovom daljem radu i umrežavanju.

POČEO NOVI CIKLUS ŠKOLA EVROPSKIH INTEGRACIJA

SEI nastavlja misiju

Novi ciklus Škola evropskih integracija, koje organizuju Centar za građansko obrazovanje, Centar za razvoj nevladinih organizacija i Evropski pokret u Crnoj Gori uz podršku Instituta za otvoreno društvo, kancelarije u Podgorici, počeo je 10. oktobra u Podgorici, a četiri dana kasnije i u Bijelom Polju.

Na konkurs se javilo ukupno 230 kandidata, od kojih će 24 polaznika činiti drugu generaciju Regionalne škole u Bijelom Polju, a njih 27 petu generaciju škole Podgorici.

Polaznici Regionalne škole evropskih integracija od 20. do 22. oktobra učestvovali su na seminaru u Budvi, na temu "Uvod u istorijat i pojmove evropskih integracija, institucije i osnove pravnog sistema EU". Predavači su bili prof. dr **Radovan Radonjić**, prof. dr **Šerbo Rastoder**, prof. dr **Milan Popović**, dr **Tanja Mičević**, prof. dr **Zoran Radivojević**, **Jovana Marović**, **Momčilo Radulović**, mr **Vladimir Vučinić** i **Stevo Muk**.

Oni će predavati i u školi u Podgorici, a pored njih predavači će biti dr **Judy Batt**, **Daliborka Uljarević**, **Zlatko Vujović**, dr **Miroslav Prokopijević**, **Goran Svilanović**, dr **Srđan Darmanović**, ambasador **Ivan Jestrab**, **Johan Sverre Kvale** i **Aleksandar Saša Zeković**.

Seminari CEDEM-a

Seminari za crnogorske sudije, tužioce i advokate na temu "Pravo na pravično suđenje po Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima" u organizaciji CEDEM-a, Savjeta Evrope, AIRE Centra iz Londona i Centra za obuku sudija, održan je u Bečićima 6. i 7. oktobra.

Predavači su bili: **Zvonimir Mataga**, pravne savjetnice u Sekretariatu Evropskog suda za ljudska prava iz Strazbura, **Catharina Harby** i **Biljana Braithwaite**, pravni savetnici AIRE Centra iz Londona, **Miraš Radović** i **Petar Stojanović**, sudije Vrhovnog suda i **Zoran Pažin**, Predsjednik Osnovnog suda u Podgorici.

Projekat je realizovan uz podršku Savjeta Evrope, MIP-a Velike Britanije i Vestminsterske fondacije za demokratiju. Takođe, CEDEM je u saradnji sa Policijskom akademijom iz Danilovgrada, uz podršku Švedskog helsinskog komiteta, u Pljevljima 14. oktobra organizovao i seminar za predstavnike policije na temu "Ljudska prava i policija u kontekstu Zakonika o krivičnom postupku – pretkrivični postupak".

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

ILV FELLOWSHIP MARIE CURIE SOCANTH NETWORK

Scholarship/Financial aid: a monthly living allowance, a monthly mobility allowance and a travel allowance

Date: various

Deadline: Monday, 29th January, 2007

Open to: postgraduate students in any programme of anthropology in Europe or beyond

Research

This project combines the strengths of a number of different Institutions and research traditions within European Anthropology in order to contribute to and enable a process of institutionalizing Anthropological research and teaching in central and east Europe. It will do so by providing, alongside doctoral training for two cohorts of PhD Doctoral Fellows (DFs), forty short term, inter-Laboratory visitors (ILVs). These will be researchers doing PhDs in other institutions in Europe and beyond who have a research commitment to our target region. All fellows will be selected by open competition.

The 'SocAnth' network comprises five sites where anthropology is taught at doctoral level, in four different EU (or Associated) countries: University College London (UCL) and Goldsmith's College, Britain (GSM); Central European University, Hungary (CEU); Max Planck Institute for Social Anthropology, Germany (MPISA) and Babes-Bolyai University, Romania (BBU).

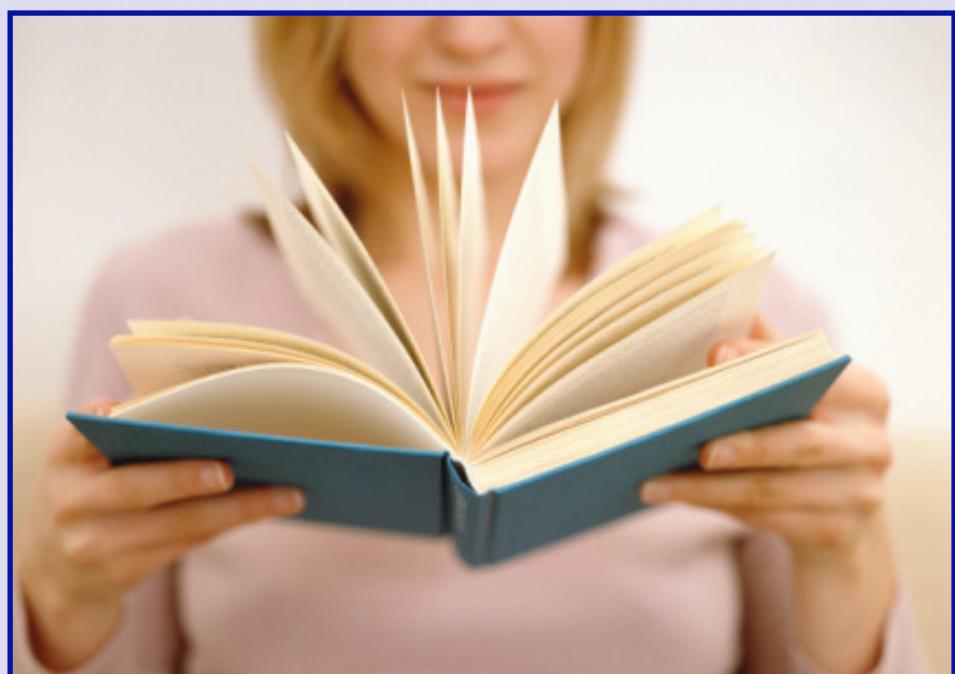
Training

In summary, the provision of fellowship is as follows:

- Four ILVs (three months each) in Year beginning Oct 2006;
- thirteen in Year beginning Oct 2007
- seventeen in Year beginning Oct 2008
- fourteen in Year beginning Oct 2009

Postgraduate students in any programme of anthropology in Europe or beyond may apply for these short term training visits (normally 3 to 6 months) to any node in our network.

The Visitors will, however, be recruited primarily from New Member or Associated States, though researchers from Old Member states (or outside Europe) will also be welcome. Researchers from New and Associated

states will be unrestricted in their choice of fieldsite as long as it is outside the country in which they are normally resident. Fellows from elsewhere will be expected to be doing research in the new and Associated states. The aim of this stipulation is to ensure the cohesion of the whole cohort of trainees and the fostering of a strong intellectual network.

The training programme for Inter Laboratory Visitors involves:

mobility to any part of the network for three (rarely six) months of training.

While mobile you will retain one supervisor from your own home institution and be allocated a second supervisor from your host institution for the duration of your training there.

You will also participate in all the short course joint activities of the network in the year of their recruitment.

This series of joint activities sustains the coherence of the whole programme and the cohesion of the Fellowship cohort.

Joint Activities

Each intake of Fellows and visitors launch their training in 'SocAnth' with an introductory course and seminar of 5 working days duration held in September at BBU in Cluj, Romania. All the ILVs for that year as well as all Doctoral Fellow, a staff member from each partner institution, doctoral students of BBU and outside experts take part – up to 25 persons.

The Second Joint Activity is aimed primarily at Doctoral Fellows – a one week

long seminar and workshop at the MPISA partner institution in Germany, where DFs present their research work.

Where funds permit and where an intellectual case can be made ILVs will also be eligible to participate in this activity.

Finally, at the end of YEAR FOUR (i.e. summer 2010) all Doctoral Fellows and all those ILVs who have benefited from short term mobility in this programme will be invited to a closing conference at BBU.

Inter-Laboratory Visitors

Although ILVs are only attached to 'SocAnth' for one year they are an integral part of the whole programme. They are integrated in the following ways:

- they may join all joint activities in the year of recruitment
- are integrated into the virtual class room and on-line discussion of the group both during their period of attachment and
- after where appropriate, are invited to the closing conference of the whole programme in Summer 2010
- For the duration of their research training in their Recruiting institution they are allocated a local supervisor. At the outset of their stay the supervisor and ILV agree a Personal Training programme and sign an agreement as to its content.
- At their Recruiting Institution, apart from any taught courses, the ILVs also attend the regular postgraduate training and research seminars in anthropology.

Website: www.ucl.ac.uk

ANDREW W. MELLON EAST-CENTRAL EUROPEAN RESEARCH VISITING FELLOWSHIPS THE INSTITUTE FOR HUMAN SCIENCES, VIENNA, AUSTRIA

Scholarship/Financial aid: see 'Conditions'

Date: a three-month fellowship

Deadline: 15 December 2006

Open to: see 'Eligibility'

1. Objective

The Council of American Overseas Research Centers (CAORC) and the Institute for Human Sciences (IWM) jointly award Andrew W. Mellon Visiting Fellowships in the Humanities and Social Sciences. The three-month fellowships, funded by the Andrew W. Mellon Foundation, will enable scholars from Eastern and Central Europe to work in Vienna on research projects of their choice within the framework of the scholarly community and activities of the IWM.

2. Conditions

Andrew W. Mellon Visiting Fellows are invited to spend three months at the IWM to pursue their research projects while working in residence at the Institute. The fellows will receive a stipend to cover living expenses, travel, health insurance and incidentals. The IWM will provide Andrew W. Mellon Visiting Fellows with a guest apartment, an office with a personal computer and access to e-mail and internet, in-house research facilities and other relevant sources in Vienna. Fellowship terms are July – September 2007; October – December 2007; January – March 2008; and April – June 2008.

3. Eligibility

The IWM is accepting applications from scholars from Bulgaria, the Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania and Slovakia for its Andrew W. Mellon Visiting Fellowships. The candidates

- must be citizens or permanently reside in one of the countries concerned
- must have obtained a Ph.D.

- should hold a senior academic position (at least associate professor level)

The fellowships are intended for younger post-doctoral scholars and, although there is no specific age limit, preference will be given to those under 45 years of age.

Research projects must be thematically related to the IWM's research fields.

4. Application Procedure

The application consists of the following materials:

- the application form (please download)
- a concise research proposal in English (max. 4 pages, doublespaced, A4)
- a curriculum vitae and list of publications
- the names of two referees familiar with the applicant's academic work

Please send the application to:

Institut für die Wissenschaften vom Menschen

Fellowship Coordinator

Spittelauer Lände 3 1090 Wien Austria

Deadline for application is 15 December 2006 (date of receipt).

Website: www.iwm.at

Sarajevo (Bosnia and Herzegovina), the European Academy of Bolzano/Bozen (Italy), with the support of Italian Ministry of Foreign Affairs, Autonomous Region Trentino-Alto Adige/Südtirol and the Autonomous Province of Trento (Italy), offer 18 months (95 ECTS) of training for a post-graduate Master's course degree.

MAIN OBJECTIVE. Its main objective is to provide participants with the necessary knowledge and skills for introducing, supporting and co-ordinating processes of change and transformation at the local level.

FOCUS PROGRAMME. The focus of the programme is local development, with the following characteristics:

public, private and non governmental actors are the fundamental agents; social stability and economic prosperity are pursued, in conformity with the *acquis communautaire* and European standards and best practice.

The general approach is comparative and interdisciplinary.

Scholarships

A number of scholarships are offered to students from countries outside the European Union. The amount of the scholarship established by the European Commission in 2006/2007 was 21.000 EUR per year. These scholarships are funded by the European Commission within the Erasmus Mundus programme.

Website: www.mastercode.unitn.it

JOINT EUROPEAN MASTER IN COMPARATIVE LOCAL DEVELOPMENT COORDINATOR THE UNIVERSITY OF TRENTO, ITALY

Scholarship/Financial aid: a number of scholarships are offered to students from countries outside the European Union

Date: over a period of 18 months

Deadline: December 17, 2006

Open to: all interested

The University of Trento, coordinator, (Italy), the Corvinus University of Budapest (Hungary), the University of Ljubljana (Slovenia) and the University of Regensburg (Germany), in collaboration with the University of Belgrade (Serbia and Montenegro), the University of

EIC Bilten je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert.

Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC bilten je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

Urednik: Nedeljko Rudović; Uređivački kolegijum: Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić

Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: Vera Šćepanović

Njegoševa 36 / I Tel / fax: 081 / 665 – 112, 665 – 327 E-mail : eicbilten@cg.yu

EIC Bilten možete preuzeti na www.cgo.cg.yu